

ГОДИНА 15 / БРОЈ 94 / ЈУЛ 2020.

ЕМС

www.ems.rs

ЛИСТ ЕЛЕКТРОМРЕЖЕ СРБИЈЕ

ЕМС АД ТОКОМ
ПАНДЕМИЈЕ
КОРОНА ВИРУСА

**СПРЕМАН
ОДГОВОР
НА ГЛОБАЛНУ
ПРЕТЊУ**

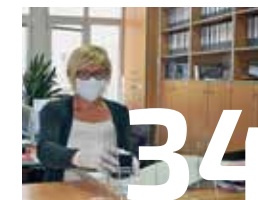
6

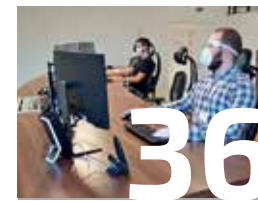
12

24

34

36

38

САДРЖАЈ

- 4 ВИСОКОНАПОНСКИ КАБЛОВСКИ ВОД У КРУШЕВЦУ
Сигурно снабдевање за развој и инвестиције
- 5 ОБРАЂАЊЕ ДИРЕКТОРКЕ ЈЕЛЕНЕ МАТЕЈИЋ
Јубилеј другачији од осталих
- 6 ТРАНСБАЛКАНСКИ КОРИДОР ЗА ПРЕНОС ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ
Почетак градње 400 kV далековода од ТС Крагујевац 2 до ТС Краљево 3
- 8 БРЗА РЕАКЦИЈА НА НАДОЛАЗЕЋУ ПРЕТЊУ
Све пролази EMC о(п)стаје
- 10 ЦЕНТАР ЗА ИНВЕСТИЦИЈЕ
Будућност не може да чека
- 12 ДИРЕКЦИЈА ЗА УПРАВЉАЊЕ
Задатак успешно обављен!
- 16 ДИРЕКЦИЈА ЗА ТЕХНИЧКУ ПОДРШКУ
Посао не сме да стане!
- 19 ЈЕДИНИЦА ОДРЖАВАЊА ВИСОКОНАПОНСКИХ ВОДОВА БЕОГРАД
Радни мајски уранак
- 20 ППС КРУШЕВАЦ У ДОБА КОРОНЕ
Увек спремни и доступни
- 26 ИНФОРМАЦИОНО-КОМУНИКАЦИОНЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ
Савремена решења за нове околности
- 28 ЉУДСКИ РЕСУРСИ
Брига о најважнијем ресурсу компаније
- 31 САМОСТАЛНИ СЕКТОР ЗА ЛОГИСТИКУ
На време обезбеђено све што је потребно
- 34 ПРАВНИ ПОСЛОВИ
Тим на који увек може да се рачуна

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

658(497,11)(085,3)

EMC: Електромрежа Србије : лист
Електромреже Србије / одговорни
уредник Милош Богићевић.
- Год. 1, бр. 1 (сеп. 2005) - . - Београд
(Кнеза Милоша 11) : ЈП EMC, 2005-
(Земун : Бирограф комп). - 29 стр

Месечно. - Је наставак: Електроисток
ISSN 1452-3817 = EMC.
Електромрежа Србије
COBISS.SR-ID 128361740

Издаје EMC АД
Београд, Кнеза Милоша 11

www.ems.rs

Директор:
Јелена Матејић

Руководилац
Самосталног сектора
за медије и комуникацију:
Гордана Раковић Рудовић

Одговорни уредник:
Милош Богићевић

011 3243 081
pr@ems.rs

Припрема и штампа:
BIROGRAF COMP д.о.о.
Земун

СИГУРНО СНАБДЕВАЊЕ ЗА РАЗВОЈ И ИНВЕСТИЦИЈЕ

Директорка Акционарског друштва Електромрежа Србије **Јелена Матејић** заједно са директором

Пуштањем под напон подземног високонапонског кабловског вода у Крушевцу омогућено и пуштање у рад ТС Крушевац 3 и обезбеђено стабилно снабдевање електричном енергијом у њом делу Србије

ЈП ЕПС **Милорадом Грчићем** и градоначелником Крушевца **Јасмином Палуровић**, ново 110-киловолтно далеководно поље у реконструисаној трафостаници преносног система Крушевац 1. Повод је било пуштање под напон високонапонског 110-киловолтног подземног кабловског вода дужине 5,6 километара, којим се та трафостаница повезује са трафостаницом дистрибутивног система Крушевац 3. Ово је први пут да се високонапонски кабловски водови у Србији користе ван главног града. Реч је о савременом и софистицираном техничко-технолошком решењу које је најбоље за примену у градским и густо насељеним зонама. Крушевац је град који се убрзано развија и расте, а ми у Електромрежи Србије дали смо све од себе да обезбедимо да услови за тај раст и развој буду најбољи могући. Без стабилног снабдевања електричном енергијом нема ни инвестиција, ни улагања ни нових радних места. И зато смо се одлучили да баш у Крушевцу применимо савремено решење које доноси стабилност снабдевања електричном енергијом,

али представља и основу за привредни и економски развој – истакла је директорка ЕМС АД Јелена Матејић. Радови на полагању кабла почели су у марту прошле године, а укупна вредност пројекта износила је **355 милиона динара**. Претходно је у ТС Крушевац 1 у потпуности опремљено и 110 kV далеководно поље за потребе увођења овог кабла, а вредност радова и опреме за то поље је **око 35 милиона динара**. Након обиласка ЕМС-ове трафостанице Крушевац 1, присутни су се упутили ка ЕПС-овој трафостаници Крушевац 3, где је свечано обележено пуштање у рад. Градоначелница Крушевца Јасмина Палуровић истакла је значај инвестиција у електроенергетске објекте и рекла да оне доносе развитака за град Крушевац, напредак и нова радна места, као и могућност да се обезбеди снабдевање електричном енергијом за сваку нову фабрику без обзира на енергетске захтеве и додала да ће грађани и привредници осетити бољитак и стабилност снабдевања електричном енергијом. М. Б.

ЈУБИЛЕЈ ДРУГАЧИЈИ ОД ОСТАЛИХ

Поштоване и драге колегице и колеге,

Разлику наше компаније, Дан предузећа, овог пута дочекали смо нешто другачије него што смо очекивали и планирали. Крајем јуна увек одвојимо тренутак да се подсетимо реализованих пројеката и завршених послова. Уз то, ове године обележавамо и 15 година од оснивања нашег ЕМС-а, па смо имали и разлог више да се задовољни осврнемо иза себе, сетимо се почетка, честитамо једни другима на успешном путу који смо до сада прешли и пожелимо срећу у подухватима који нас очекују. А разлога за честитке има, и те како. Настали издвајањем капацитета предузећа Електроисток и високонапонских објеката Електропривреде Србије, и преузимањем комплетне Дирекције за управљање ЈП ЕПС првог јула 2005. године, од почетка смо имали велике амбиције и планове. Данас, петнаест година касније, свет у којем живимо променио се много, а наша компанија променила се још више. Уважавали смо искуство, али се нисмо плашили промена. Нисмо се задовољавали осредњим решењима. Нисмо пристајали да се уклопимо у калуп и стереотип „јавног предузећа у Србији“. Нисмо се колебали да покушамо, нити се стидели да питамо. Реализовали смо пројекте, ширили смо пословање. Нисмо се ограничавали - ни у раду, ни у идејама. Држали смо се једноставног принципа – где постоји воља, нађе се и начин. Трудимо се да такав став и однос према послу, али и према животу, ширимо и делимо једни са другима. И зато смо, без лажне скромности, једна од најбољих компанија у Србији, о чему сведоче пословни резултати, реализовани пројекти, амбициозни подухвати и ширење пословања у региону. Ипак, пандемија корона вируса променила је начин на који људи живе, комуницирају и раде. Поносна сам

што смо у ЕМС АД међу првима препознали потенцијалну опасност, још у тренутку док је деловала далеко и док се чинило да можда неће ни доћи до нас. Већ тада смо предузели мере, формирали кризне штабове и оперативне тимове, направили планове које смо сукцесивно примењивали у складу са развојем ситуације. Као одговорни људи који обављају посао без којег нема говора о стабилном функционисању електроенергетског система наше земље, од почетка смо знали да ситуацију морамо схватити крајње озбиљно. У сваком тренутку имали смо довољно заштитне опреме и средстава за хигијену у свим објектима. Било је од пресудног значаја да корона вирус не уђе у диспечерске сале, па су диспечери од самог старта изоловани. Прилагодили смо се и условима рада од куће, онлајн састанци редовно су одржавани, информације су размењиване и активности су координисане. Нисмо заборавили ни на осетљиве групе међу нашим запосленима и о њима смо водили посебну бригу, редовно их снабдевајући намирницама и средствима за хигијену.

Прошли смо кроз тешке тренутке. Нажалост, имали смо и ненадокнадиве губитке. Оно што је веома важно – запослени из свих организационих јединица успешно су се прилагодили новим околностима, у складу са једном од вредности наше компаније, а то је управљање променама. Посао није трпео, преносни систем је функционисао беспрекорно, све хаварије су отклањане брзо и ефикасно. Штавише, у читавој ситуацији, успели смо да кренемо са реализацијом и нових пројеката. Уговор о изградњи 400 kV далековода од ТС Крагујевац 2 до ТС Краљево 3 први је инфраструктурни уговор потписан у Републици Србији током ванредног стања, а недавно смо свечано обележили и почетак радова. У Крушевцу смо обележили пуштање под напон подземних каблова од ТС Крушевац 1 до ТС Крушевац 3. Једноставно, ни у једном тренутку наш посао није стао. И не само да није стао, већ је све функционисало на најбољим могућим начину у датим околностима. Због тога сам вам захвална и због тога сам поносна. Услед свега кроз шта смо прошли, наш петнаести рођендан не прослављамо као што смо желели и заслужили. Ипак, прилика за обележавање јубилеја и повода за прославу успешно реализованих пројеката ће у будућности свакако бити много. У међувремену, можемо бити поносни због тога смо својим радом, залагањем и одговорношћу од нашег ЕМС-а створили компанију у којој је сваки дан још једна прилика да пружимо најбоље од себе. Ствари се полако враћају у нормалу, поново се окупљамо по радним местима, спремни за нове успехе. До њих ћемо доћи заједно, као компанија, као колеге и као породица. Тако је било у претходних 15 година, тако ће бити и у наредних 150.

Срећан нам празник, ваша Јелена Матејић

ПОЧЕТАК ГРАДЊЕ 400 kV ДАЛЕКОВОДА ОД ТС КРАГУЈЕВАЦ 2 ДО ТС КРАЉЕВО 3

У Крагујевцу је 16. јуна свечано обележен почетак градње 400 киловољног далековода од Крагујевца до Краљево. Камен темељац за овај важан пројекат положили су директорка Акционарског друштва Електромережа Србије Јелена Матејић, министар рударства и енергетике Александар Антић и градоначелник Крагујевца Радомир Николић.

Реч је о далеководу који представља део друге секције прве фазе Трансбалканског коридора за пренос електричне енергије. То је пројекат од посебног националног и регионалног значаја који доно-

си сигурно и стабилно снабдевање електричном енергијом корисника на територији Србије, али истовремено спаја и тржишта источне и западне Европе.

- Трансбалкански коридор је електроенергетски ауто-пут на којем је наше земља кључно и незаобилазно чвориште. Кроз историју је наша земља често страдала јер смо на месту на којем се спајају и пролазе сви путеви, али дошао је тренутак да ту своју позицију на најбољи могући начин искористимо. Трансбалкански коридор је одличан пример како се то ради – истакла је Јелена Матејић. Далековод од ТС Крагујевац 2 до ТС Краљево 3 биће дугачак 60 километара, а укупна уговорена вредност радова и опреме износи 13,5 ми-

Далековод од ТС Крагујевац 2 до ТС Краљево 3 биће дуљак 60 километара, а укупна уговорена вредност радова и опреме износи 13,5 милиона евра

У будућности ће бити замењена преносна мрежа напонског нивоа 220 kV, која је у овим деловима Србије при крају свој животног века, са просечном старошћу опреме од чак 50 година

лиона евра. Уз градњу далековода, друга секција Трансбалканског коридора подразумева и подизање напонског нивоа ТС Краљево 3 на 400 kV и опремање једног 400 kV далеководног поља у ТС Крагујевац 2. Укупна инвестициона вредност друге секције, заједно са радовима на трафостаницама у Крагујевцу и Краљеву, износи 29,6 милиона евра. Вредност прве секције била је 27 милиона евра, док ће вредност треће и четврте секције износити 100 милиона евра. То значи да вредност пројекта прве фазе Трансбалканског коридора за пренос електричне енергије на територији наше земље, од границе са Румунијом до границе са Црном Гором, износи чак 157 милиона евра.

- У потпуности ћемо заменити преносну мрежу напонског нивоа 220 kV, која је у овим деловима Србије при крају свог животног века, са просечном старошћу опреме од чак 50 година. Стварамо нову реалност и доносимо нове могућности за развој. Нигде на свету нема економског бољитка нити инвестиција без адекватне и поуздане електроенергетске инфраструктуре. Уз стабилно снабдевање грађана и индустрије, и будуће финансијске користи за земљу, овакви пројекти доносе и нова радна места и бољи живот за наше људе. Уз то, овај подухват доприноси и глобалној заштити климе путем смањења емисија угљен-диоксида, јер ће донети значајна смањења у губицима електричне енергије – истакла је Јелена Матејић. Министар рударства и енергетике

Александар Антић рекао је да је почетак инвестиције снажан сигнал да Србија наставља са инвестицијама и развојним пројектима тамо где је стала пре корона вируса.

- Уверен сам да ћемо бити апсолутно успешни јер овај пројекат значи пуно за Србију као део нашег електроенергетског система и регион јер повезује исток са западом, од Украјине до Италије, и тако ствара могућности за даљи развој енергетских пројеката и опције трговања електричном енергијом – рекао је Антић.

Он је додао да је Трансбалкански коридор, чији је данас започети далековод део, једно од кључних оруђа за коришћење потенцијала из обновљивих извора енергије а као пример навео да је завршена деоница од Панчева до румунске границе већ омогућила да у систем уђу ветропаркови у Банату. Антић је рекао да Електромережа Србије (ЕМС) има пуно захтева и иницијатива будућих корисника, као и да држава наставља са снажним развојном политиком у читавом сектору.

- Изградњом овог далековода омогућићемо стабилнији рад хидроелектране Бајина Башта, а повезивање је један од кључних корака за изградњу реверзибилне хидроелектране Бистрица која је један од најважнијих стратешких пројеката

Први инвестициони уговор у ванредном стању

Уговор о градњи далековода од ТС Крагујевац 2 до ТС Краљево 3 први је инвестициони уговор потписан у Србији од увођења ванредног стања. Потписан је 24. марта у просторијама Електромереже Србије, уз поштовање свих прописаних мера заштите од корона вируса. Потписници су били директорка ЕМС АД Јелена Матејић и представник конзорцијума извођача радова Младен Жујковић, уз присуство министра рударства и енергетике Александра Антића.

Р. Е.

- рекао је он и додао да је у току припрема пројектно-техничке документације за деоницу коридора од Обреновца до Бајине Баште.

Финансирање пројекта реализује средствима зајма у износу од 15 милиона евра, који је ЕМС-у одобрила Немачка развојна банка KfW, уз државну гаранцију, донацијом ЕУ у износу од 6,5 милиона евра, која ће ЕМС-у бити додељена кроз механизам ЕУ Инвестиционог оквира за Западни Балкан из Европског заједничког фонда за Западни Балкан, као и сопственим средствима ЕМС АД.

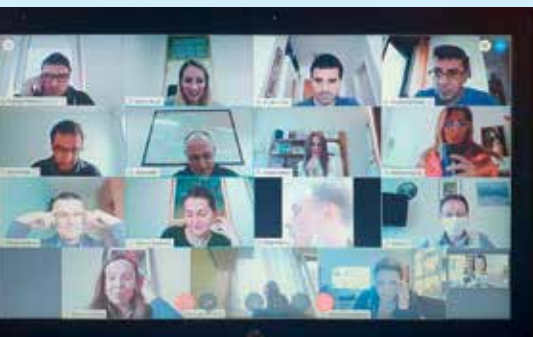
Директор Канцеларије Немачке развојне банке KfW у Србији Арне Гост истакао је да ова инвестиција доприноси максимално поузданом преносном систему:

- У будућности, односно када и остале секције које су повезане са овим пројектом буду подигнуте, целокупан систем ће осигурати стабилно снабдевање електричном енергијом у западној и централној Србији за више од милион потрошача. Представљаће виталну везу преносног система државе и целокупног региона, чиме ће се повећати и прекогранични капацитети и на тај начин допринети интеграцији електроенергетског система Србије у европску мрежу.

Набавка радова и опреме за другу секцију Трансбалканског коридора подељена је у два Lot-а. Први је обухватио набавку радова и опреме за далековод и спроведен је по правилима KfW банке, кроз предквалификациону и квалификациону фазу. Након завршетка обе фазе, одабран је извођач радова – конзорцијум који чине Кодар Енергомонтажа доо, Београд (као носилац конзорцијума), Електро монтажа доо, Краљево и Елнос БЛ, Бања Лука. Када је реч о другом Lot-у, који обухвата набавку опреме и радова на доградњи ТС Краљево 3 и опремању поља у ТС Крагујевац 2, завршен је процес избора извођача радова и ускоро се очекује потписивање и тог уговора. Велику подршку приликом спровођења процедуре набавке радова и опреме пружа је консултант на пројекту, конзорцијум компанија AF Consult Switzerland и ELEM&ELGO. Рок за градњу износи 610 дана.

Р. Е.

СВЕ ПРОЛАЗИ ЕМС О(П)СТАЈЕ

Штаб за оперативно деловање њоком ванредној стања заседао је чак 50 њиша

Управљати сложеном компанијом као што је Електро-мрежа Србије није једноставан посао. Разуђеност објеката (територијална распоређеност по целој држави), испреплетаност различитих процеса рада и система, састав и профили људи (од радника до доктора наука), поштовање свих законских прописа, обезбеђивање адекватних услова за рад (и безбедност и здравље запослених) унутрашње политичке и економске околности, као и променљиви међународни односи и односи са операторима система из ЕУ и региона само су неке од ставки са којима менаџмент наше компаније свакодневно мора да се суочава.

Ово све је, у последњих неколико месеци, било још компликованије јер је требало живети и радити у условима проглашене пандемије заразне болести Ковид 19.

Као одговорни и предузимљиви људи, сви у менаџменту компаније - још пре проглашења ванредног стања у Србији - сложили су се да је потребно спровести одређене мере како би се у сложеним околностима - које су се у том моменту назирале, обезбедио несметан рад енергетског система Србије. Због тога је, још 11. марта 2020. године, директорка EMC-а Јелена Матејић формирала **Тим за превентивно деловање и предузимање неопходних мера у циљу смањења ризика од корона вируса**. Задатак

овог тима био је да дефинише скуп превентивних мера које EMC АД треба да предузме, прати њихову реализацију, даје препоруке за поступање запослених у циљу смањења ризика од корона вируса и по потреби предлаже Одбору директора доношење одговарајућих аката и обезбеди њихово спровођење. Истовремено, формиран је и **Штаб за оперативно деловање** који је функционисао након проглашења ванредног стања. Ванредно стање у Србији проглашено је 15. марта 2020. године, а укинута је 6. маја 2020. године. За та 53 дана - колико је трајало ванредно стање у нашој држави - Штаб за оперативно деловање заседао је (путем видео конференције) чак 50 пута (50 дана), а свакодневни састанци Тима за превентивно деловање настављени су након укидања ванредног стања и одржавају се и данас.

У периоду проглашеног ванредног стања менаџмент компаније, на дневном нивоу, информисао се о стању у енергетском систему Србије - евентуалним проблемима и потешкоћама и доносио препоруке за Одбор директора. Свакодневно се извештавало о здравственом стању свих запослених (као и оних у ћеркама фирмама), као и свим мерама које су предузете како би се спречило евентуално заражавање или помогло онима који су дошли у додир са зараженим или се и сами заразили. У ситуацијама у којима су се неке од

EMC је био међу њрвним комњанијама у Србији које су сѡровеле ѡревенљивне мере за сѡречавање ширења вируса корона

наших колега нашле у болници, сви из Штаба су се ангажовали да добију све потребне информације ради правременог доношења одлука, а неретко је и сама директорка телефонском звала колеге да провери њихово здравствено стање и пружи подршку. Са ове дистанце, време које су чланови Штаба провели заједно (бар у виртуелном смислу) помогло је да се они сами међу собом још више повежу. Резултат тога је још јача и стабилнија комуникација између самих чланова менаџмента Електро-мреже Србије, па су се тако путем видео конференција „слагали“ рођендани, делили савети за лакше превазилажење карантина, бригу о деци, кућним љубимцима и слично.

Било је и тешких момената. Смрт двојице наших колега веома је погодила све чланове Штаба јер, не само што су блиско сарађивали са колегама, већ су се и на дневном нивоу чули са њима или члановима њихових породица. Било је неверице, суза и одавања почасти обојици преминулих колега и велика жал што се, у тим тешким моментима, за њих није могло учинити више. Ипак, менаџмент компаније, уз велику подршку нашег Синдиката чији представник је свакодневно био упућен у сва дешавања, дао је све од себе да се помогне породицама трагично преминулих колега.

Све одлуке које су донете у овом периоду биле су усмерене, превасходно, на очување здравља и безбедности на раду наших запослених. Постојала је јасна намера менаџмента да свакодневно комуницира са запосленима и да им пружи пуну подршку у превазилажењу било каквих проблема. У том смислу запослени су о ситуацији у вези са вирусом корона у нашој земљи

редовно, путем Обавештења, информисани. Дате су смернице и препоруке за заштиту од вируса. Организован је посао од куће уз максимално поштовање препорука Владе Републике Србије у вези са критичним групама запослених. За оне који су у овом периоду морали да раде обезбеђен је превоз, заштитна опрема, дозволе за кретање и слично. За диспечаре НДЦ и РДЦ организован је посебан систем

рада и о њиховом здрављу водила се додатна брига. Ово не значи да се мање водило рачуна о свима осталима о чему сведочи и податак да је колегицима и колегама, који се налазе на боловању због неке болести и спадају у ризичну групу, на кућне адресе достављана заштитна опрема и потребна средства за дезинфекцију. И све ово је заправо само део оног што је у EMC-у урађено како би се из

стања проглашене епидемије изашло са што мање последица и како би се очувао стабилан и поуздан енергетски систем Србије и обезбедило несметано функционисање компаније. Уверени смо да смо иза себе оставили један турбулентан и тежак период. Радујемо се новим данима и новим победама које су пред нама.

Гордана Раковић Рудовић

МАЈСТОРИ РАЗМИШЉАЈУ ВИШЕ ПОТЕЗА УНАПРЕД

Пише: **Александар Курђубић**, извршни директор за управљање и тржиште

Период који је иза нас, обележен борбом против корона вируса, представљао је велики изазов за све запослене у Електро-мрежи Србије, али и прилику да покажемо колико смо привржени компанијским вредностима - **Стручности, Одговорности, Поузданости, Ефикасности, Етичности и Управљању променама**.

Функционисање Дирекције за управљање преносним системом и Дирекције за тржиште електричне енергије, организационих јединица на чијем сам челу, од кључног је значаја за стабилност и сигуран рад целокупног електроенергетског система Србије. И управо зато, свакога дана и тренутка, приликом обављања сваког задатка, наши запослени чврсто се држе EMC-ових вредности. А тај професионални, а слободно могу рећи и животни став, посебно је дошао до изражаја у тешким временима која смо успешно пребродили. Без **Стручности**, нема говора о обављању послова у „кор“ делатностима Електро-мреже Србије. Ми водимо рачуна о срцу преносног система Републике Србије и само

врхунски образовани и обучени људи могу доћи у прилику да доносе одлуке у сали Националног диспечерског центра или да организују функционисање тржишта електричне енергије. Наравно, искусније колеге су увек ту да млађима несебично пренесу вештине и знања. Рад на таквим позицијама представља привилегију, али захтева и велику **Одговорност**. Морам бити одговорни према послу, али и бити спремни да преуземо одговорност када је то потребно. Такође, наше одлуке могу имати велике последице, тако да се често мора размишљати и реаговати брзо и то у стресним ситуацијама. Другим речима, потребно је бити **Ефикасан**. Један од наших основних задатака је да обезбедимо **Поузданост** преносног система, па и сами морамо бити такви да бисмо га успешно обавили. Уз све то - наш посао се не може на прави начин обављати без **Етичности**, која у себе укључује и пожртвованост, спремност да подредимо приватни живот и личну удобност потребама посла и наше земље, али и бригу о животној околини која се огледа кроз увођење гаранција о

пореклу електричне енергије из обновљивих извора и остале бројне активности.

Ипак, вредност која је највише дошла до изражаја у месецима пандемије корона вируса била је **Управљање променама**. У шаху сам научио да је за победу неопходно размишљати више потеза унапред. Слично је и у нашем послу. Свесни смо колико је он значајан за нашу земљу и не можемо допустити да нас околности изненаде и затекну неспремне. Морам предвидети сваки сценарио и прилагодити му се на време. Како се околности мењају, ми се са тим променама морамо носити, али посао ни на који начин не сме да трпи. Зато сам поносан на начин на који смо се организовали у претходном периоду. Посебно је било важно изоловати диспечере НДЦ и РДЦ и омогућити им да свој посао обављају неометано, на безбедан начин. И у томе смо успели, захваљујући доброј припреми, правременим одлукама и њиховом ефикасном спровођењу. Били смо корак испред ситуације, као и много пута до сада. То је традиција наших дирекција коју немамо намеру да мењамо!

БУДУЋНОСТ НЕ МОЖЕ ДА ЧЕКА

Пише: **Армен Дербогосијан**, водећи грађевински инжењер за припрему инвестиционих пројеката

Како би целокупан енергетски систем Републике Србије исправно функционисао сутра, радници Центра за инвестиције морају напорно радити данас. Тако је било и у претходном турбулентном периоду који је, надамо се, за нама. Вирус COVID-19 паралисао је многе послове и пројекте у земљи, али не и оне за

Градња нових електроенергетских објеката гарант је стабилности и темељ најрејка

које је задужен Центар за инвестиције Електромреже Србије. **Поштујући све мере превенције и заштите, у рекордном року је реорганизован рад и надзор на градилиштима која су у току, тако да застоја практично није ни било.** Завршена је изградња и пуштен је у рад кабловски вод од **ТС Крушевац 1 до ТС Крушевац 3** који је од велике важности за опоравак и развој посрнуле индустрије у Расинском округу. Активно је било и у Западној Србији где се интензивно ради на изградњи деонице „Г“ на **ДВ 110 kV бр. 106 АБ ТС Ваљево – ХЕ Зворник** и где је већ завршено око 50 посто радова. Омогућено је и прикључење **ТС Лозница 2** на преносни систем.

На северу земље ради се на расплету **110 kV далековода код трафостанице Србобран**. Тренутно је завршено пребацивање на нове стубове

дела **далековода бр. 209/2 из Сремске Митровице** што је предуслов за пуштање овог далековода на напонски ниво од 110 kV. У Бору су завршени радови на **двосистемском далеководу који повезује ТС Бор 1 и ТС Бор 2**.

Радови на самој **ТС Србобран** нису прекидани за време трајања ванредног стања и ограничења кретања поводом епидемије, с обзиром да су радови извођени у спољном постројењу и на отвореном простору. Због ограничења кретања током ванредног стања, Извођач Електроисток-Изградња је изводио радове без прекида скоро сваког викенда. **ДВ 217/2** из правца **ТС Нови Сад 3** уведен је у поље **С04** а **ДВ 209/2** из правца **С. Митровица 2** је стављен ван функције што је био услов да се омогући рушење преосталог дела **РП 220kV**. Подизање сабирничких пор-

тала првог система сабирница 400kV **ГС1** је у завршној фази.

У Београду се тренутно граде **два кабловска вода напона 110 kV**. Вод који води од **ТС Београд 23** до **ТС Београд 45** је завршен и тренутно се раде испитивања. На каблу који повезује **ТС Београд 45** и **ТЕТО Нови Београд** урађене се захтевне деонице испред **Београдског сајма**, тако да је комплетирано две трећине трасе.

Напоследку, веома активно је било и на изградњи **ДВ 110 kV Бела Црква – Велико Градиште** где је завршено око 80 процената вода.

На југу замље, радови на изградњи **ТС Бистрица** били су у застоју две недеље током ванредног стања због превентивне изолације запослених, али тај прекид није утицао на планирану реализацију овог пројекта. **РП 220 kV** је у потпуности завршено а функционална испитивања ће почети када се комплетира сопствена потрошња. **РП 110 kV** је подигнуто и примарно повезано док је израда секундарних веза у току. Интензивно се изводе радови унутар командно-погонске зграде.

Радови, смањеним обимом су током ванредног стања извођени на реконструкцији и доградњи **ТС Смед-**

рево 3, као и на реконструкцији **ТС Крушевац 1**.

Како се замах градње нових далековода и каблова не би зауставио побринуле су се колеге из **служби за припрему градње ВНВ и ВВП** које су напорним радом успеле да остваре зацртане планове. Најважнији објекат, са чијом се градњом кренуло половином јуна, јесте део **Трансбалканског коридора - 400 kV далековод Крагујевац 2 – Краљево 3**. Ускоро се очекује и почетак радова на доградњи **ТС Краљево 3**. Веома активно се ради и на разради документације за **подизање напонског нивоа у Западној Србији на 400 kV** где се скоро паралелно ради на трећој и четвртој секцији Трансбалканског коридора тј. на далеководима од **Бајине Баште** до **Обреновца**, доградњи **ТС Бајина Башта** и интерконективни далековод са **Црном Гором** и **БиХ** који ће **ТС Бајина Башта** повезати са **ТС Пљевља** и **ТС Вишеград**. Само у последња два месеца изходовани су и Локацијски услови за мешовити вод **110 kV Ниш 2 – Ниш 6**, кабловски

110 kV вод Нови Сад 5 – Нови Сад 7, затим за реконструкцију у двосистемски вод **ДВ 110 kV бр. 117/1** и **1247 БГД 2 - БГД 22 - БГД 35** и за **ДВ 110 kV ТС Љубовија – граница/Сребреница**. Добијено је одобрење за извођење радова на реконструкцији **РП 110kV** у **ТС Краљево 3**, опремању **ДВ поља у ТС Ниш 2**, као и на опремању поља у **ТС Београд 3**.

У претходна два месеца, успешно су окончани и пројекти реконструкције **ТС Београд 3** и **ТС Бајина Башта** добијањем употребних дозвола, а добијањем употребне дозволе за **ДВ 2x110 kV ТС Београд 1 – ТС Београд 2**, десни вод, комплетиране су све активности када је реч о изградњи **ТС Београд 20** са расплетом водова **400kV** и **110kV**.

Центар за инвестиције је замајац развоја ЕМС-а, а улагање у будућност не сме да стане. Градња нових електроенергетских објеката гарант је стабилности и темељ напретка не само наше компаније већ и нашег друштва.

Р.Е.

ФИНАНСИЈЕ У ВАНРЕДНИМ ОКОЛНОСТИМА

У организационој целини Финансије, процеси рада организовани су тако да су виталне функције неометано радиле. Због специфичности посла, платни промет је био у пословном простору, уз примену свих мера заштите, како на радном месту, тако и приликом доласка и одласка са њега. На рад од куће се прешло успешно и у кратком року. Комуникација међу запосленима се редовно одржавала, што је допринело јачању пословног и тимског духа.

- Показали смо изузетан ниво авесности током трајања кризе коју је проузроковао корона вирус. Резултат таквог приступа је чињеница да смо све трансакције извршили тачно и на време. Са екстерним ревизором је у овом периоду рађена и завршена Ревизија завршног рачуна за 2019. годину. Успешно је урађен и ребаланс буџета по захтеву Министарства финансија. Оно што је важно - запослени су показали висок степен одговорности и солидарности у раду – истиче **Марија Сокић**, извршни директор за финансије.

ЗАДАТАК

УСПЕШНО ОБАВЉЕН!

Дирекција за упрљављање преносним системом (ДУП) обавља једну од „кор делатности“ ЕМС АД, са циљем ефикасног упрљављања преносним системом и обезбеђења сигурног снабдевања свих корисника прикључених на преносни систем. Због тога је током пандемије корона вируса један од примарних циљева био сигурно да болест „уђе“ међу диспечере, јер је реч о људима који обављају посао од немерљивој значаја за стабилност и функционисање целокупног електроенергетског система Републике Србије

Решавање компаније је правовремено препознано надлазећи ризик и формирало Кризни штаб у складу са постојећом процедуром.

Такође, крајем фебруара руководство ДУП је анализирано стање надлазеће претње корона вируса који је у том тренутку још увек изгледао далеко од Србије (значајно жариште се појавило у Италији) и сагледало по-

тенцијалне ризике првенствено када је реч о центрима управљања ЕМС АД (Национални диспечерски центар и регионални диспечерски центри). У сваком тренутку било је неопходно омогућити редован рад оперативног особља (диспечери НДЦ-а и РДЦ-ова, као и посаде ТС/РП/ПРП), а у случају да регион у коме се налази диспечерски центар или ТС/РП/ПРП буде изолован, у комуникацији са Сектором за ванредне ситуације било би неоп-

ходно омогућити редован долазак на посао и одлазак са посла оперативном особљу. Кризни штаб би у свакодневној комуникацији са Сектором за ванредне ситуације сагледавао стање на терену, а нарочито у ситуацији да је неопходна интервенција на енергетским објектима у зони која је изолована, како би се интервентним екипама, уз пратњу и одговарајућу превентивну заштиту, омогућило приступ месту квара. Све остале активности Кризног штаба би се спроводиле у складу са Процедуром за поступање у кризним ситуацијама изазваним хаваријом у преносном систему или енергетском кризом.

Већ 27. фебруара донет је први сет превентивних мера ЕМС АД. Мере које су се односиле на ДУП подразумевале су рестриктивнији улазак у салу НДЦ и свих РДЦ-ова, отказивање свих службених путовања за диспечере НДЦ и РДЦ и ограничавање службених путовања за остале запослене у ДУП, редуктовање интерних састанака са већим бројем учесника

и отказивање свих међународних састанака у организацији ЕМС АД. Такође, подразумевале су се и мере повећања хигијене у диспечерским салама, где је постављен дезинфекциони гел у сваку диспечерску салу уз обавезно коришћење. Уведена је дезинфекција радних места диспечера, нарочито приликом примопредаје смене (обавезна дезинфекција радних столова, тастатура, телефонских слушалица и телефонских гарнитура, квака и осталих површина које су изложене додиру више запослених), а обезбеђене су заштитне маске и рукавице за диспечерске сале. Дефинисане су процедуре за повратак запослених на посао (у смену) након одсуства због здравствених проблема и организовано је снабдевање и превоз запослених у диспечерским центрима, како би се избегло коришћење јавног градског превоза Београда. Организована је приправност диспечера и одређеног броја запослених на руководећим позицијама, а за поједине процесе

рада у ДУП омогућен је рад од куће. Осим дефинисаних мера које су постепено реализоване, донета је одлука да се у Резервном НДЦ (ту улогу у овом тренутку има РДЦ Београд) под хитно опреме још два радна места за рад диспечера НДЦ у случају потребе, односно појаве вируса у згради у Војводи Степе. Ово је реализовано шеснаестог марта.

ЕМС АД је међу првим компанијама у Србији донео одлуку о забрани одласка запослених на службена путовања у иностранство. Препорука је донета већ 28. фебруара а коначна одлука 2. марта. За одређени број запослених у ДУП стопирана су путовања планирана за крај фебруара и почетак марта (Сарајево, Требиње, Брисел, Беч...).

Шестог марта појавио се први потврђен случај корона вируса у Србији, тако да је оно што нам је деловало тако далеко, стигло у нашу земљу. Једанестог марта званично је формиран Штаб за оперативно деловање ЕМС АД поводом корона вируса,

Дани ванредног стања – Лештане

Регистровањем вируса корона у Републици Србији, дошло је до промене дотадашњег начина рада у оквиру НДЦ-а и до увођења превентивних мера ради спречавања ширења заразе. Новонастала ситуација није утицала само на живот грађана, већ и на рад многих институција и компанија, укључујући и ЕМС АД. Руководство ЕМС-а је одлучило да у циљу очувања здравља запослених у НДЦ-у и њихових породица, као и обезбеђивања нормалног функционисања ЕЕС-а Србије, изолује диспечере НДЦ-а у обезбеђени смештај.

Руководећи органи у оквиру Дирекције за управљање донели су одлуку о функционисању и организацији рада НДЦ-а у условима ванредног стања. Формирано је шест оперативних трочланих тимова који су се непрекидно смењивали у дванаесточасовним сменама. Сваки оперативни тим имао је комплетно обезбеђену и опремљену нову монтажну кућу за пријатан боравак. Мешање тимова било је строго забрањено, а све у циљу потпуне изолације од других тимова. У случају здравствених проблема неког од чланова тима, дошло би до комплетне замене тима.

Примопредаје смена су вршене бесконтактно, а сала диспечерског центра се редовно дезинфиковала након сваке примопредаје, чиме је могућност потенцијалне заразе сведена на минимум. Уласци у диспечерску салу су били дозвољени искључиво оперативним тимовима.

Посао је текао на уобичајен начин. Због ванредног стања и обустављања редовне ремонтне сезоне, спроведена су само неопходна искључења и ремонти критичних елемената. Параметри система су одржавани у дозвољеним границама, а сви поремећаји у преносном систему су били брзо и успешно санирани. Једноставно, постигао се примарни циљ: здравље и безбедност запослених уз одвијање нормалног процеса рада у сали НДЦ-а.

С обзиром на новонасталу ситуацију (ванредно стање, брига за здравље породица, колега, сопствено здравље...), организација је била веома добра. Храна и намирнице су били обезбеђени и правовремено достављани, како у сали и у привременом смештају у Лештанима, тако и члановима породица оперативних тимова.

Период боравка у Лештанима је прекинут укидањем ванредног стања. Организација рада је остала иста по структури оперативних тимова, а живот је кренуо постепено да се враћа у нормалу. Неке од рестриктивних мера у циљу безбедности запослених су и даље на снази. Период проведен у изолацији, од неких пет недеља, памтиће се по одговорности, како руководства фирме која је стала уз запослене и пружила подршку њиховим породицама, тако и свих нас појединачно.

Р. Е.

који је преузео даљу координацију активности.

У циљу смањења ризика појаве и ширења вируса у центрима управљања од 12. марта формиране су фиксне смене по центрима управљања без могућности замене и мешања запослених (неки вид оперативних тимова). Урађени су кориговани планови рада који су подразумевали и тимове у резерви, у случају да се неки члан тима који долази у смену разболи - у том случају повлачи се цео тим а у смену улази тим из резерве.

Следећег дана донета је одлука на нивоу ЕМС АД да се обезбеди и при-

мени рад од куће за све процесе за које је то могуће организовати. Готово сви процеси у ДУП су, уз велику подршку ИКТ, организовани за рад од куће, наравно изузев диспечера НДЦ и РДЦ-ова. Уведена је пракса одржавања свакодневних састанака са запосленима путем видеоконференција, што ће трајати током целе кризне ситуације а евидентно је да ће то и убудуће бити један вид комуникације који се неће напуштати.

Истовремено, **Одбор директора је на предлог Штаба за оперативни деловање донео одлуку да се објект у Лештанима (шест стамбених јединица) опреми намештајем и осталим потребама како би се припремио да се у случају потребе може користити као изолациони објект, првенствено за диспечере НДЦ.**

Сви новозапослени у ДУП који су били на основној обуци (НДЦ-6 запослених, РДЦ-2 запослена и ПАП-2 запослена) су у складу са препоруком распоређени на плаћено одсуство уз надокнаду од 85%, узимајући у обзир да није било могућности за њихов рад од куће и квалитетну обуку, те ће им се основна обука продужити за период колико су били у том режиму. Узимајући у обзир смањење радова на одржавању и инвестиционим активностима, стекли су се услови да се смањи број диспечера НДЦ у дневној смени (са четири на три), док су у ноћној смени остала дефинисана три

запослена. Процеси у вези администрације тржишта електричне енергије нису су се смањивали.

Од 14. марта појачан је сет превентивних мера, првенствено за НДЦ. Мере су подразумевале да се у 7 и 19 часова, приликом примопредаје смене, ради дезинфекција свих радних површина и опреме коју диспечери користе, а два пута дневно врши се и дезинфекција комплетне сале НДЦ и помоћних просторија. Није био дозвољен излазак из сале НДЦ током смене, обустављено је ручивање из кафе кухиње (периодично је у салу достављана вода, сокови, кафа, храна итд.).

Следећег дана проглашено је ванредно стање, а од 18. марта уведен је полицијски час. За све запослене ЕМС АД који су имали потребу кретања у време полицијског часа регулисани су радни налози, а касније потврде. Када је реч о запосленима у ДУП, ово се првенствено односило на оперативну особље центара управљања.

Двадесет првог марта уведена је потпуна бесконтактна примопредаја смене у НДЦ. Примопредаја се паралелно одвијала у сали НДЦ (стара смена) и сали 222 (нова смена) која је посебно за то опремљена. Урађена је детаљна процедура примопредаје како би се диспечерима НДЦ обезбедила максимална сигурност и елиминисао контакт са осталим особама у згради у Војводе

Дирекција за тржиште електричне енергије

И у Дирекцији за тржиште електричне енергије успели су да пронађу начине и решења да радне процесе одрже на завидном нивоу. У Сектору за билателарно тржиште електричне енергије је сваки дан, укључујући и викенд, у канцеларији дежурао по један запослени. У том сектору се администрира пријава планова рада свих учесника на тржишту и израђује се дневни план рада ЕЕС у процесу дан унапред (данас за сутра). Сектор за прорачун и набавку губитака такође је радио пуном паром.

– Остали запослени, захваљујући чињеници да је ДТР стандардизовао све своје процесе (имплементација ЕУ стандарда), као и константном улагању у ресурсе (ИТ инфраструктуру и обуке запослених) успели су да радом од куће „покрију“ све кључне процесе и обезбеде њихово свакодневно обављање. Покушали смо да што више искористимо дане са нижим ценама електричне енергије, па су у протеклом периоду одржаване по три или четири аукције у току једне седмице. Такође, нисмо прекидали ни са имплементацијом започетих пројеката – каже **Марко Јанковић**, директор Дирекције за тржиште електричне енергије.

Степе (другом сменом, чистачицама, запосленима који раде дезинфекцију). Дефинисана је детаљна процедура како се врши примопредаја као и начин понашања диспечера у датим околностима.

Наредног дана донета је одлука да се у даљем периоду обуставе све ремонтне активности, док би екипе биле у приправности у случају потребе интервентног ангажовања.

Двадесет петог марта потврђен је први случај корона вируса код запосленог у ЕМС АД. Као последица ове информације, донета је одлука да се, за почетак, хитно реализује максимална кућна изолација диспечера НДЦ и РДЦ, као и да се убрзају активности на изолацији у објектима ЕМС АД.

Донета је Одлука о посебном привременом режиму рада за одређене категорије запослених током ванредног стања узрокованог епидемијом заразне болести COVID 19. Ово се првенствено односило на организацију рада у центрима управљања НДЦ и РДЦ где се отвара могућност организовања рада по 24 сата, као и увођење једног облика карантина, односно изолације.

Диспечери НДЦ и РДЦ стављени су у строгу кућну изолацију, без изласка из стамбених јединица за њих и њихове породице. Организована је седмична достава неопходних намирница породицама диспечера у изолацији. Такође, извршена је изолација седам запослених из РДЦ-ова, као резервних тимова (два из РДЦ Београд, два из РДЦ Валево, два из РДЦ Крушевац и један из РДЦ Бор) у објекту ЕМС АД у Врњачкој Бањи, на период од 15 дана.

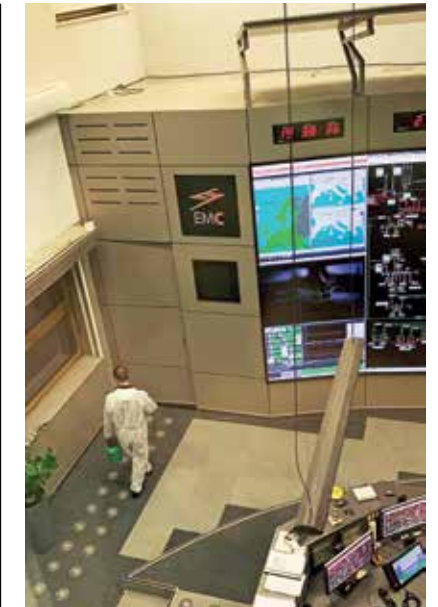
Од 30. марта промењен је режим рада, односно време примопредаје смена по РДЦ. У одређеним периодима вршила се комплетна дезинфекција просторија. Процедуре су дефинисане за сваки РДЦ посебно. **Већ првог априла завршено је опремање изолационог објекта у Лештанима. Узимајући у обзир да се у наредним недељама очекивао „врх“ епидемије и да је постојала потреба строге примене дефинисаних мера самоизолације, донета је одлука да се активира Акциони план и да се четири оперативна**

тима диспечера НДЦ (по три диспечера у тиму), односно укупно 12 диспечера, уселе у четири стамбене јединице у Лештанима, где ће надале живети и одакле ће ићи на посао у зграду у Војводе Степе.

Сваки оперативни тим имао је на располагању једну стамбену јединицу, као и службени аутомобил за одлазак/повратак са посла. Истовремено, два оперативна тима (шест диспечера) су у строгој кућној изолацији. Измена по два оперативна тима вршила се на 15 дана, у складу са Распоредом рада Сектора НДЦ. Дефинисани су принципи логистичке подршке запосленима у изолацији у Лештанима, њиховим породицама као и запосленима у кућној изолацији. Такође, сличан принцип је примењен и за РДЦ-ове, с тим што је за оперативне тимове РДЦ у резерви обезбеђена изолација у објекту у Врњачкој Бањи.

Ванредно стање у Републици Србији укинута је 6. маја, и тиме су престале обавезе запослених и њихових породица о строгој кућној изолацији и изолацији у објектима ЕМС АД. Међутим, остале су ванредне мере проузроковане епидемијом. Оперативни тимови НДЦ напустиле су стамбене јединице у Лештанима 8. маја, али су на снази остале мере немешања оперативних тимова, рестриктивног уласка у све сале, бесконтактне примопредаје смене са дезинфекцијом просторија, логистичке подршке у виду хране и пића диспечерима у смени, као и обезбеђеног превоза.

Из свега наведеног, јасно је да је ситуација од самог старта схваћена крајње озбиљно и да јој се приступило на најодговорнији начин, имајући у виду значај Дирекције за управљање за очување сигурног рада преносног система Републике Србије. Све мере предузимане су правовремено и претходиле су догађајима који су се смењивали као на траци. Пословодство ЕМС АД, у виду Оперативног тима за превентивно деловање, односно Кризног штаба, правовремено је увиђало ризике који се постављају пред цео ЕМС, као и важност појединих организационих јединица за функционисање преносног система у окол-

ностима са којима се до сада нисмо сусретали.

Када је реч о диспечерима НДЦ и РДЦ, као и о осталим запосленима, у датим околностима, које нису биле лаке, показали су велику професионалност, стручност као и лојалност компанији. Сви су били свесни своје друштвене одговорности и мисије која нам је поверена, а то је сигуран и поуздан пренос електричне енергије, те ефикасно управљање преносним системом у свим околностима.

Сви процеси у ДУП, током целог времена кризне ситуације, одвијали су се без икаквих проблема, ни у једном тренутку реализација било ког процеса није доведена у питање. Као што је већ наведено, већина процеса оперативног планирања је највећи део времена реализована у режиму „рада од куће“, док су процеси у реалном времену (диспечерски процеси) реализовани из центара управљања уз дефинисане мере заштите запослених.

Као у великом броју случајева до сада, јеш једном се показало да смо спремни да реагујемо и прилагодимо се свакој ситуацији (као током бомбардовања 1999. године, великих поплава 2014. године или ледених киша крајем 2014. године у региону Мајданпека...).

У сваком случају, иза нас је период који ћемо памтити цео живот и за који се надамо да се неће поновити.

P.E.

ПОСАО НЕ СМЕ

ДА СТАНЕ!

Завлађујући **одличној сарадњи и преданости свих сектора дирекције** редовни послови „Технике“ обављани су без тешкоћа и застоја. Добра комуникација није изостала ни када су у питању трећа лица, посебно у вези праћења реализације оних уговора који су били од значаја за завршетак започетих послова пре пандемије, као и израде планова за наставак рада након завршетка ванредног стања. Утисак је да су сви сарадници били дубоко савесни, одговорни и пожртвовани у циљу превазилажења јако озбиљне ситуације у којој смо се сви нашли.

Најзначајнији пројекти високонапонских постројења нису прекинути увођењем ванредног стања, већ су „изгурани“ до краја, захваљујући, пре свега, упорности запослених Сектора за ВВП. Као што је првобит-

но било планирано, у сарадњи са ПД Електроисток-Изградња, радови на презаптивању и обради уљно-папирне изолације аутотрансформатора ТЗ „Italtrafo“ у ТС Београд 17 завршени су до краја прописаног рока, уз поштовање свих препорука социјалног дистанцирања. Успешно су вођени и процеси набавки два нова енергетска аутотрансформатора производње Kolektor ETRA и Кончар. Путем бројних видеоконференција са представницима произвођача усаглашена је целокупна документација ових трансформатора, стога се убрзо очекују њихова завршна фабричка испитивања, па и сам транспорт у Републику Србију. Атести високонапонске опреме првог гасом изолованог оклопљеног постројења напонског нивоа 220kV предвиђеног за уградњу у **ТЕТО Панчево** ревидирани су и прихваћени, тако да врло битан пројекат уласка

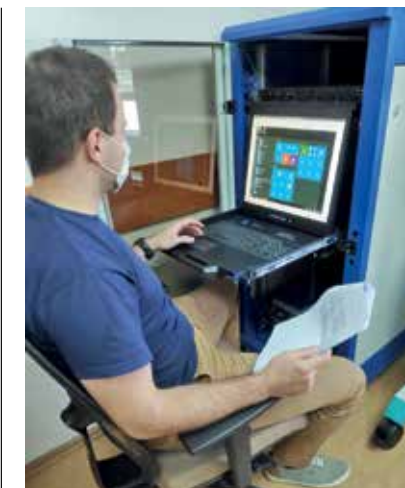
Брзо се прилагодивши мерама Владе Републике Србије, Дирекција за техничку подршку преносном систему је максималним залагањем својих запослених уручила подршку раду преносне мреже и током новонастале ванредне ситуације. Иако приморани да већину својих условних активности обављају од куће запослени су их обављали одговорно и савесно чиме је омогућен поуздан рад система

Најзначајнији пројекти нису прекинути увођењем ванредног стања, већ су „изгурани“ до краја, захваљујући, пре свега, упорности запослених

у погон ГИС-а такође напредује без већих застоја.

Важно је напоменути и да су у претходном периоду покренуте и интерне наруџбенице са израђеним техничким деловима јавних набавки, извршени интерно-технички прегледи објеката, вршене техничке контроле фабричких документација, а све у складу са годишњим планом – без кашњења и одлагања.

Током ванредног стања, по први пут је **Систем даљинског приступа инжењерским станицама** приступан од стране Института „Михајло Пупин“ коришћен за сезонску промену параметара преоптерећења далековода за летњи режим. Иако овај систем иницијално није био предвиђен за поменуте промене подешања, околности су довеле до ширења области његове примене, резултујући смањеним бројем одлазака екипа релејне заштите у објекте што је било у складу са препорукама здравствених организација. Без одласка на терен успешно су извршене промене подешања у две трафостанице – ТС Бајина Башта са седам поља 220 kV и ТС Врање 4 са два поља 400 kV. Све промене вршене су са посебног операторског места које се налази у Сектору за релејну заштиту и локално управљање. Још једном је у условима ванредног стања Систем даљинског приступа инжењерским станицама показао свој значај. Наиме, забележена су два већа поремећаја у преносном систему за чију су анализу коришћене додатне информације прикупљене помоћу Система даљинског приступа. Оба погонска догађаја захтевала су обимније интервенције запослених у Сектору РЗЛУ и успешно су извршене уз сарадњу са колегама из РЦО. Преко видео-конференције поремећаји у ТС Сремска Митровица 2 и ТС Панчево 2 разматрани су са сарадницима, и након извршених потребних анализа, додатних испитивања и прорачуна, донете су одговарајуће мере и извршене корекције у подешањима уређаја релејне заштите како би се избегли слични проблеми. Сектор за високонапонске водове несметано је обављао редовне пословне процесе – издавани су услови, мишљења и сагласности за уградњу и озакоњење објеката у близини ЕЕ

објеката у власништву ЕМС АД, настављен је рад на изради техничке регулативе и интерно-техничким контролама пројектно-техничке документације. Додатно, запослени Сектора за високонапонске водове интензивно су се бавили и активношћу на ажурирању постојеће техничке базе података и имплементацији нових софтверских решења (ГИС – географски информациони систем). У периоду ванредног стања припремљени су и потписани Уговор о регулисању међусобних права и обавеза на **реконструкцији, доградњи и адаптацији далековода** на деоници ауто-пута Е70/Е75 Добановци – Бубањ поток, Обилазница око Београда, између ЕМС АД, ЈП Путеви Србије и Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, као и уговор између ЕМС АД и ЈП ЕПС о пословно-техничкој сарадњи ради припреме и извођења електромон-

Користан вебинар

Дугогодишњи партнер Електромере Србије Siemens doo организовао је он-лајн вебинар на којем су учествовали и запослени у сектору за РЗЛУ. Вебинар је био јако користан и едукативан, како за старије колеге које су обновили своја знања, тако и за млађе које су имале прилику да науче много тога о раду са новим софтверским пакетима и конфигурационим алатима за заштитне и управљачке уређаје.

тажних радова на далеководима због проласка рударске механизације у ТЕ КО Костолац. Такође, припремљени су и уговори за **будућа градилишта**, тачније за реконструкцију далековода који ће због планиране изградње аутопута бити склопљени са представницима Коридора Србије, односно за реконструкцију кабловских водова који ће због планиране реконструкције ТС Београд 6 бити склопљен са ОДС ЕПС Дистрибуција. Активности на терену Сектора за заштиту животне средине су минимизирани, али са друге стране, **значајан рад се одвијао у вези продаје отпадног енергетског трансформатора са ТС Крагујевац 2**. Заједничким ангажовањем са оператером и службом за БЗР и ЗОП и представницима ППС Крушевац успешно је завршен процес продаје отпадног трансформатора. Сарадња се паралелно одвијала и са инспекторима ЗЖС који су извештавани о извршењу наложених мера са свим неопходним пратећим документима. Током трајања ванредног стања МУП РС Сектор за ванредне ситуације је ЕМС-у одобрио ПЗУ за ТС Шабац 3 и ТС Јагодина 4.

Интерне контроле аспеката ЖС на локацијама, прописане Процедуром и упутствима, вршене су телефонском координацијом, прегледима од стране руковалаца који су били радно ангажовани на ТС. Њихова запажања уносила су се у дефинисане контролне листе. На објектима ЕМС током трајања ванредног стања нису забележена битна одступања у области ЗЖС. Оно што предстоји у наредном периоду је појачана активност на терену.

– Рад свих стручних служби „Технике“ током периода који је уздрмао цео свет може се сматрати **изузетно ефикасним, пре свега захваљујући пожртвованости сваког појединца и одличној комуникацији међу запосленима**. До изражаја су дошле солидарност и одговорност наших људи и зато нема сумње да ће уз овакву техничку подршку преносном систему Србије **пренос електричне енергије у Републици Србији остати поуздан и сигуран** – поручује **Бранко Ђорђевић**, директор Дирекција за техничку подршку преносном систему

P. E.

СЛОЖАН ТИМ **ДОРАСТАО ИЗАЗОВУ**

Рекордан број захтева за употребе издавања услова, мишљења и сагласности за изградњу и озакоњење објекта у близини ЕЕ објекта у власништву ЕМС АД

Један од послова који обавља Сектор за високонапонске водове у оквиру Дирекције за техничку подршку преносном систему је и издавање услова, мишљења и сагласности за потребе израде урбанистичких и просторних планова, као и за изградњу, односно озакоњења инфраструктурних објеката од јавног интереса. Ови документи су потребни приликом планирања и изградње важних инфраструктурних објеката за Републику Србију. Сходно томе, јако је битно да дати подаци буду тачни, прецизни и достављени у што краћем временском року. Понекад се ради и о роковима који су знатно краћи од оних који су предвиђени законом. На захтев трећих лица овај процес обухвата: издавање услова, припрему и достављање техничке документације, као и прорачуна расподеле струја кратког споја за потребе израде пројектно-техничке документације, преглед и издавање сагласности или позитивног мишљења на достављену пројектно техничку документацију, архивирање и технич-

У току 2019. године број просечно издајних предмета по радном дану је износио чак 5,4

ку контролу улазне и излазне документације. Законом дефинисани рок за одговор по сваком од претходно наведених корака износи 15 или 30 дана. Број предмета који се обрађују кроз систем обједињене процедуре ЦЕОП, који је у потпуности дигитализован и кроз који се стриктно пази на временски оквир у којем се одговор доставља, повећава се сваке године. Овај процес представља примаран начин заштите електроенергетских објеката (првенствено линијских – далековада и каблова) у власништву ЕМС АД од неконтролисаних и неправне градње у њиховом заштитном појасу, чиме се штите, како наши објекти, тако и људи и објекти трећих лица. Сам посао носи значајан репутациони ризик за наше предузеће пошто пројекти градње објеката, међу којима су и они од националног значаја, захтевају да се у законом дефинисаном или краћем року издају захтевана документа.

Број издатих услова и сагласности обрађен у Сектору за високонапонске водове претходних година је имао значајан пораст. Тако је број предмета 2013. године износио 292 и из године у годину је растао – да би се у 2019. години дошло до цифре од 1408 предмета. У току 2019. године број просечно издатих предмета по радном дану је износио чак 5,4.

Број пристиглих и обрађених захтева у вези издавања услова/сагласности за планска документа и инфраструктурне објекте у претходних седам година има експоненцијални раст. **Томе су пре свега допринели запослени који су, осим осталих редовних послова, уложили велики додатни напор да број од чак преко 1400 пристиглих захтева на годишњем нивоу не изгледа недостижан, као и да се на све ове захтеве одговори тачно и прецизно у захтеваним роковима.** Сектор за високонапонске водове у Дирекцији за техничку подршку преносном систему је носилац овог посла и његови запослени у њему су марљивим и преданим радом успели да одговоре изазовима које је пред

њих постављао број пристиглих захтева који је имао вртоглави раст у претходним годинама. **Гордана Луковић и Александар Куколеча** су у изузетно кратком времену постали главни носиоци овог посла у Сектору за високонапонске водове. **Игор Петковић и Жарко Томић** су се крајем 2018. године запослили у Сектору и врло брзо савладали потребне вештине за квалитетан рад и обраду предмета. **Љубица Јакшић и Александар Јовановић**, упркос великом притиску, успевају да све ове предмете марљиво испрате кроз улазну и излазну пошту, као и кроз издавање захтева за предрачуне и ажурно евидентирање и вођење архиве. Потребно је истаћи и тим људи у Сектору за високонапонске водове (**Валеријан Аксић, Ивана Митић, Мирко Боровић и Жељко Торлак**) који су сваки услов/сагласност прегледали и исконтролисали како би се елиминисале потенцијалне грешке и недостаци. Они су пренели своја искуства стечена дугогодишњим радом, како би процес издавања услова и сагласности био још ефикаснији. Да би Сектор за високонапонске водове могао да обавља наведени посао, неопходна је била и **одлична сарадња са запосленима из Центра за инвестиције, Центра за развој, надлежних РЦО и Службе за продају и фактурисање Сектора за комерцијалне послове**, чија подршка је била од великог значаја за постизање оваквих резултата.

Цео овај процес успешно је функционисао и у доба ванредног стања, уз велики труд и ангажовање запослених и организацију посла од куће, с тим што је увек један запослени морао да долази у канцеларију због слања одговора са писарнице. Иако са постојећим бројем људи који раде у овом процесу није било лако испратити тенденцију раста броја предмета, сви актери у овом процесу успели су да обезбеде да се законом дефинисани рокови за одговор испштују, што овај резултат чини још већим и посебним.

Р. Е.

РАДНИ **МАЈСКИ УРАНАК**

Другог дана месеца маја, 2020. године, у раним јутарњим часовима, одмах након појављивања првих трагова светлости, догодио се **испад главног спојног поља 110 kV у трафостаници Панчево 2**. Том приликом експлодирала су два изолаторска чланка у дуплом затезном изолаторском ланцу спојног поља ка I систему сабирница 110 kV. Убрзо након добијања информација, донета је одлука да се ангажују запослени Јединице одржавања високонапонских постројења и Јединице одржавања високонапонских водова из Подручја Преносног система Београд, како би се квар отклонио и трафостаница вратила у нормално уклопно стање. Одмах након што нам је руководилац ППС Београд **Горан Ралетић** дао налог за подизање екипе, кренули смо на задатак. Полазна основа је била добра – знали смо да је узрок овог испода птица, која је направила кратак спој између струјног моста и портала, и том приликом су експлодирани поменути изолаторски чланци, а и испољени су рогови фазе „8“. Запослени у Јединици одржавања високонапонских водова Београд, уз асистенцију колега из Јединице одржавања високонапонских постројења Београд, након отварања интервентне дозволе и налога за рад, и уз поштовање прописаних заштитних мера у борби против вируса КОВИД 19, уз велику пожртвованост запослених због извођења радова иако су напољу били лоши временски услови, успешно су заменили два изолаторска ланца и рогове, а спојно поље 110 kV је враћено у погон. Након завршетка посла и повратка својим домовима, због почетка полицијског часа и тмурног кишовитог дана, нико од запослених није ни помислио да ћемо се и другог дана првог викенда у мају дружити на другом крају наше Србије. Један сат иза поноћи, 3. маја, буди ме службени телефон – руководилац ППС Београд **Горан Ралетић**. Одмах сам знао да крећемо у нову авантуру. Информа-

ција је да је дошло до **трајног испода далековада 110 kV број 128/4** који спаја трафостаницу Петровац на Млави са трафостаницом Нересница. Будући да је била ноћ и да киша није престајала да пада, донета је одлука да се са проналажењем и отклањањем квара крене раном зором, чим сване. Око 5 ујутру почели смо са организацијом далеководне екипе. Након окупљања, поштујући заштитне мере и препоруке у борби против вируса, спаковали смо материјал, алат и опрему и кренули пут Петровца на Млави. У четири аутомобила било је распоређено 12 људи.

Тражење квара знатно су нам отежавали неприступачан терен, влага и смањена видљивост. Ипак, успели смо – у распону између стубова 57 и 58 велико дрво које се налазило са стране далековада пало је на фазни проводник због велике влажности земљишта, јаког ветра и неравног терена. Пад дрвета изазвао је прекид фазног проводника AL/Ће 150/50 mm² у поменутом распону, а натежање проводника услед терета изазвало је оштећење истог у носећој клеми на стубу број 57. Након рашчишћавања терена од шибља и растиња ради извлачења проводника и лакшег рада, помоћу компресионе наставне спојнице наставили смо фазни проводник у припадајућем распону, и санирани оштећење у носећој клеми на стубу број 57.

Интервентни радови трајали су до 16 часова, када је далековод успешно укључен и струјно оптерећен. Још

Велики пример професионализма, ефикасности и пожртвовања у ванредним условима андемије корона вируса, на самом почетку маја

дали су зајослени Јединице одржавања високонапонских водова Београд. О њиховим сложеним задацима и изазовима ише Марко Црвенковић, шеф ЈЕ јединице

једном се показало да су искуство, пожртвованост, добра организација рада и снажљивост на неприступачном терену запослених у Јединици одржавања високонапонских водова Београд од великог значаја за нашу компанију и стабилност електроенергетског система.

На интервенцијима током првомајских празника са великим успехом учествовали су: Марко Црвенковић, шеф ЈО ВНВ Београд, Горан Јеремић, руководилац радова на ДВ 128/4, Жарко Попадић, Небојша Рашић, Војислав Оберкнежев, Маријан Бошковић, Александар Јотић, Зоран Перић, Драган Обрадовић, Милош Цветковић, Дејан Дукић, Дејан Исаиловић, Влатко Петровић и Дарко Живковић. Захваљујемо се на сарадњи при отклањању ова два квара Горану Ралетићу, руководиоцу ППС Београд, као и колегама из ЈО ВНП Београд и РДЦ Београд.

УВЕК СПРЕМНИ И ДОСТУПНИ!

Живој нам често доноси нове изазове, за које нису припремали ни у школи, ни на факултету, ни на специјалистичким обукама. Тако је и било и са пандемијом вируса корона – COVID 19. Чак и за оне који су иза себе проšli периоди раја, бомбардовања, хиперинфлације и других невоља које не ђамимо по добру, ђојава пандемije и свега што она носи представљали су нешто ново

Оно што се у почетку знало, било је оно што је доступно из медија и прича како се пандемија појавила и како се други, са мањим или већим успехом, боре против последица и даљег ширења опаке болести. Свима је било јасно да се борби може приступити само организовано, а никако стихийски. Запослени су, иако у великој неизвесности, без страха и панике чекали на инструкције на који начин и шта ће се радити у новонасталој ситуацији. Пословодство је 13. марта, на препоруку Тима за превентивно деловање, донело Одлуку и превентивне мере које је требало спровести и надаље поштовати. Било је јасно - није време за панику, већ за опрез. Проглашење ванредног стања и формирање кризних штабова донели су измене процеса рада чији је циљ био очување здравља и безбедности запослених. Кључно је било стриктно се држати званичних упут-

Кључно је било држање се званичних упутстава и смерница и сиречито ширење нероверених вести и панике

става и смерница, као и спречити ширење непроверених вести и панике. Процес комуникације и обавештавања ишао је преко непосредних руководиоца и кроз званичне канале интерне комуникације, као што су мејлови и свакодневна обавештења.

Прилагођавање новим околностима

Мере су доношене хитно и у најкраћем року се приступало реализацији. Спроведене су мере о смањењу процеса рада, као и одлука о обављању послова од куће. Заштићене су најугроженије категорије ослобађањем од обавеза или омогућавањем да их обављају од куће. Међутим, посао није могао да стане. Очување живота и мисија поузданог обезбеђивања електричне енергије у сваком тренутку су представљали јасан циљ. Зато су главни задаци постали они на обезбеђивању услова за безбедан рад људи на трафостаницама, који су непрекидно били на објектима, као и за рад екипа на терену када је то било неопходно.

Нове услове у раду донела је и Наредба о ограничењу и забрани кретања лица на територији Републике Србије, али је и ту радом и координацијом стручних служби и запосле-

гацина у Београду, као и што бржој испоруци на објекте трафостаница и људима на њима, имали су запослени у Одељењу возни парк у ППС Крушевац.

Ненад Зајић, супервизор возног парка ППС Крушевац дао је посебан допринос томе да возила буду увек где је најпотребније и на време, да се и у оваквим условима редовно сервисирају и региструју, као и у организацији превоза запослених до посла и назад, услед укидања градског и приградског превоза. Такође, све време се ангажовао и на снабдевању запослених у РДЦ Крушевац, који су радили у потпуно изолованом режиму, као и њихових запослених у приправности у карантину у објекту одмаралишта у Врњачкој Бањи.

Одговорно и у складу са препорукама

Као неизоставни део РЦО Крушевац, запослени **Самосталне службе за управљање одржавањем релејне заштите, локалног управљања и техничких комуникационих система** од првих дана су поступили одговорно и у складу са препорукама, значајно допринели да систем преноса у оквиру нашег регионалног центра неометано функционише.

Самостална служба за РЗЛУТКС као и све јединице одржавања РЗЛУТКС како кроз пасивно (рад од куће) или активно дежурство (долазак на посао), трудиле су се да у случају потребе за интервенцијом време за отклањање квара буде што је могуће краће, притом водећи рачуна првенствено о здрављу људи, па су тако они који су долазили на посао били распоређени у различитим канцеларијама, добијали су неопходну заштитну опрему, а канцеларије су два пута дневно дезинфиковане. Екипе које су долазиле на посао (не више од два запослена) мењале су се на недељу дана.

Неколицина запослених у Самосталној служби и јединицама одржавања РЗЛУТКС имала је даљински приступ корпоративној мрежи, па су тако стално били доступни колегама и колегицама из осталих служби као техничка подршка за приступ корпоративној мрежи/рачунарима на послу „од куће“. Резултат тога је потврда да су се неодложне обавезе колега који су користили ВПН приступ без проблема обављале.

Најважнији задатак Самосталне службе био је планирање наставка ремонтне сезоне и решавање наднаде пропуштених искључења. Ситуација се пратила из недеље у недељу и у договору са колегама из

осталих самосталних служби интензивно су се вршиле припреме за дан повратка на посао и за наставак рада.

Посебну пажњу обратили смо на пропуштене ревизије у ТС Крушевац 1, која је у склопу пројекта даљинског управљања планирана за прелазак на управљање из РДЦа Крушевац.

Такође, нисмо запоставили пропуштене ревизије релејне заштите и локалног управљања из осталих трафостаница, па смо тако, у сарадњи са шефовима ЈОРЗЛУТКС, **Дејаном Марковићем, Марком Ђорђевићем и Драганом Павловићем** направили листу приоритета по којој смо сачинили ревидирани план искључења за текућу ремонтну сезону.

Ваљаност урађених припрема видеће се већ првих месеци наставка рада, а салдо ћемо свакако на крају подвући и надам се извући закључке за наредне године и ситуације.

На подручју РЦО Крушевац учињено је много на успостављању и поштовању услова за повратак нормалном животу и раду. Овај период нећемо заборавити, а предстоји нам борба за успостављање пуног процеса рада и нове околности које са собом носе нове изазове.

P. E.

Успешна борба далеководне екипе

Да се и у ванредним околностима мора одговорити на све изазове, показује и пример крушевачке далеководне екипе која је успешно обавила свој задатак упркос свему што се против ње уротило.

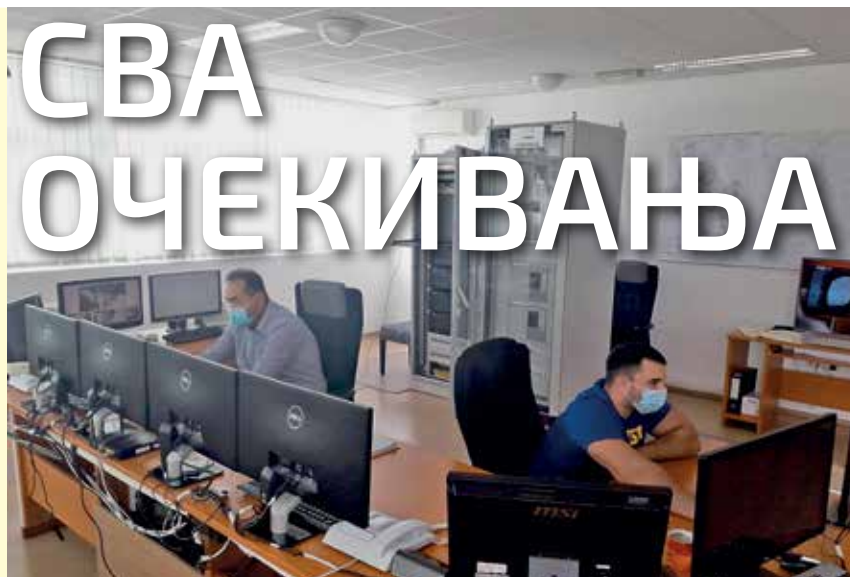
Наиме, 24. марта, на ДВ 400 kV бр. 423/2 од ТС Јагодина 4 до ТС Ниш 2, у периоду од 7 до 11.30 часова догодило се пет испада, са неуспешним аутоматским поновним укључењем. Већ приликом првог, екипа Јединице одржавања високонапонских водова ППС Крушевац се окупила и кренула према локацији на коју су заштите указале, у близини Ражња.

Претпоставило да је до квара дошло због наваљивања дрвета на далековод услед велике количине мокрог снега који је падао током претходних 12 часова. Чим је екипа стигла у околину Ражња, затекло их је велико невреме праћено јаким снегом и олујним ветром који је стварао сметове и до два метра. Возилом даље није било могуће проћи, али то није омело екипу која се поделила на два дела - једни су кренули пешице до стуба на који је локатор указивао, а други су остали недалеко да сачекају појачње. И чим је оно стигло - успели су да се надљудским напорима пробију до места квара и успешно га отлоне.

Тада се јавио нови проблем - како ће се екипе вратити назад? Проблем су и даље правили јак ветар и обилан снег, који се нису смиривали. Ипак - на делу су се показали одлична припремљеност и познавање терена крушевачке далеководне екипе. Успели су да се пробију заобилазним путем и да се домогну асфалта, јер су проценили да је јак ветар на претходном путу направио исте сметове попут оних које су пре сат времена почистили.

Ратујући на три фронта - са ветром, снегом, али и претњом невидљивог непријатеља, вируса корона, крушевачка екипа је успела да се избори са свим изазовима и да се врати у базу на време, а далековод је несметано стављен у погон.

ПРЕВАЗИЋЕНА СВА ОЧЕКИВАЊА

Обим посла који је урађен сведочи о великом њојрѡвовању зајослених у ѡешким и ванредним околностима

У ППС Ниш се после краће паузе, када је обављање редовних активности било обустављено (од 23. марта до 5. априла), кренуло са обављањем послова који су неопходни како би се смањили испади и кварови на далеководима и високонапонској опреми, а то је пре свега сеча критичног растиња. Уз сазнање да се вирус лако шири и да може изазвати тешку клиничку слику, као и да је потребна изолација оболелог, па чак и онога који је био са њим у контакту, у РЦО Крушевац, Подручју преносног система Ниш одлучено је да се ради у малим одвојеним групама. Групу су чинила два монтера у једном возилу. Свака група је задужила службено возило и није га мењала. Предузимање превентивних мера,

Зајослени су били свесни да морају сачувати своје здравље, као и здравље њихових породица и колега, истовремено обављајући све своје радне задатке на најбољи могући начин

пре свега хигијенско-техничких (дезифицијенси, маске, рукавице, одржавање хигијене возила, одржавање растојања од других особа), учинило је рад могућим и у веома тешким условима. Набавка и дистрибуција свих потребних заштитних средстава и средстава за дезинфекцију била је благовремена.

Прве две групе чинили су запослени из ЈО ВНВ ППС Ниш, пословодња **Бранко Шеша**, монтери **Марко Недељковић**, **Милан Станковић** и **Драган Мишић** и шеф ЈО ВНВ **Драган Поповић**. Јавили су се одмах добровољно, потпуно свесни озбиљне ситуације. Ентузијазам који су показали доказ је осећаја одговорности и жеље сваког запосленог да и у најозбиљнијим ситуацијама своје планиране и непланиране задатке изврше на највишем могућем нивоу. Обим посла који су остварили ови монтери далеко превазилази оно што се очекује од само четворице људи. Испоштован је договор да се сеча обавља са драстично строжим критеријумима, нарочито када је у питању воће, пре свега ораси, а опет у оквирина постојећих правилника и упутстава за рад. Кренуло се у правцима за Нишку Бању (ДВ 154/2), Прокупље (ДВ 1245), Лесковац (ДВ 113/6, ДВ 113/7), Сурдулицу (ДВ 1113) и у са-

мом Нишу (ДВ1246/1, ДВ 1246/2, и ДВ 113/1).

Након тога, кренуло се са прегледима далековода и другим пословима за које није потребно искључење, пре свега дотезањима анкера на порталним стубовима. После пар недеља, рад је попримио свој редован ток, запослени у ЈО ВНВ ППС Ниш прихватили су нови модел понашања и осећали су се безбедно, уз повећану обазривост и поверење у прописане мере заштите.

Бројне успешне интервенције

Половином априла из ОДС ЕД Врање јављено је да је на далеководу 400 kV бр. 461 (Ниш 2 – Лесковац 2) са стуба бр.133 скинуто 11 дијагонала. Тако се 16. априла припремила и урадила прва интервенција у овој години. Обе екипе радиле су заједно уз строго поштовање свих заштитних мера и проблем је саниран истог дана. Последњег дана априла указала се потреба за интервенцијом на ДВ 110 kV бр. 113/1 због пада заштитног ужета на стубу бр.24. Показало се да је квар интересантан и не баш уобичајен. Два испада у јако кратком интервалу (21.15 ч и 02.21 ч), а са истим сигналина заштитних уређаја указала су на квар. Први испад се

догодио када се покидало заштитно уже у клатејој клеме, а други када је преостали крај исклизао из клеме. У веома кратком року екипе су успешно отклониле настали квар. Нова интервенција на коју је ЈО ВНВ ППС Ниш упућена догодила се 13. маја. На ДВ 1194, на стубу бр. 19 установљено је да недостаје седам дијагонала. Припремљен је материјал и уграђене су нове дијагонале истог дана. Нажалост, поново се догађа да због мале материјалне користи неодговорни појединци угрожавају своју безбедност, али и безбедност својих суграђана, енергетског система, а могу изазивати и огромну материјалну штету. Временом се повећао обим радова на одржавању за чију је реализацију задужена ЈО ВНВ у ППС Ниш. Због потребе за ангажовањем већег броја запослених, у реализацији радних задатака придружили су се и запослени **Миша Рашић**, **Марко Миљковић** и **Дејан Митровић**. Наравно, све процедуре за заштиту строго се поштују, а запослени су у потпуности свесни озбиљности ситуације и потребе да се послови ремонта обаве у што већем обиму и квалитетно. **Рад наших монтера подсећа на мисао великог писца Стевана Јаковљевића да је наш човек као мачка, како га год бациш он пада на ноге.**

Пожртвовање и професионализам

Средином априла месеца за потребе интервентних радова на систему релејне заштите и даљинског надгледања и управљања ангажовани су запослени из ЈО РЗ, ЛУ и ТСК ППС Ниш.

На ТС Ниш 2 долази до квара на диференцијалној заштити бр. 2 енергетског трансформатора Т4. Одмах се приступило припремним радњама за замену неисправног уређаја. Колеге из службе за релејну заштиту Сектора за релејну заштиту и локално управљање обезбедиле су замену диференцијалну заштиту. Одмах по обезбеђењу потребног уређаја, а после добијања дозволе за рад и уз поштовање прописаних заштитних мера у борби против вируса КОВИД 19, приступило су замени неисправне заштите. Екипу су чинили **Дејан Митровић**, **Борко Митровић** и **Дејан Марковић**. Посао је завршен веома успешно, при чему је извршена и параметризација као и функционално испитивање уређаја. Запослени у ЈО РЗ, ЛУ показали су висок степен пожртвовања и професионализма у ванредним условима и у потпуности су усвојили нове процедуре заштите и понашања у новонасталој ситуацији.

У врло кратком временском року, после успешно завршених радова на замени уређаја диференцијалне заштите, на ТС Лесковац 2 долази до отказивања једне радне станице SCADA система, а убрзо и друге радне станице. Не треба истицати колико је значајан поуздан рад ових станица, ако знамо да се са њих врши надгледање и управљање трафостаницом. Наравно, и у овом случају су запослени у ЈО РЗ, ЛУ и ТСК показали веома висок степен професионализма и ефикасно су у кратком року конфигурирали резервне рачунаре и оспособили их за рад у SCADA систем.

У организацији и реализацији ових редовних и ванредних послова, као и у организацији обезбеђења свих потребних заштитних и дезинфекционих средстава, учествовали су и војач **Бобан Илић**, секретарица ППС-а **Слађана Стојковић** и руководилац Подручја преносног система Ниш **Милош Ђирић**.

Од самог почетка пандемије и проглашења ванредног стања, у ППС Ниш се свему приступило са великом пажњом и одговорношћу на највишем могућем нивоу. Свим запосленима који припадају заштићеним категоријама приоритетно је омогућен рад од куће. У ППС Ниш је сачињен распоред

рада у складу са новим условима рада изазваним пандемијом. Запослени су строго поштовали прописане мере, користили сва доступна средства заштите и подigli степен одржавања хигијене на највиши могући ниво. Били су потпуно свесни да морају сачувати своје здравље, као и здравље породица и колега, истовремено обављајући све своје радне задатке на најбољи могући начин.

Р. Е.

IN MEMORIAM

Нажалост, у претходном периоду остали смо без неколико колега, добрих и вољених људи, цењених стручњака увек спремних да помогну и поделе своје знање. Током ванредног стања остали смо без **Ивице Гагића** и **Зорана Милентијевића**.

Ивица Гагић рођен је 1975. године, а преминуо је 9. априла. Гагић је био руководилац Подручја преносног система Ваљево и иза њега су остали супруга и троје деце.

Колега **Зоран Милентијевић** био је руководилац високонапонских постројења на ТС Ниш 2. Рођен је 1963 године. Имао је двоје деце. Преминуо је 12. априла.

Нешто раније, 7. фебруара, изгубили смо **Милана Милића**, шефа службе РДЦ Ваљево, рођеног 1956. године, оца двоје деце.

Нажалост, 22. маја остали смо и без **Драгана Драгојлова**, рођеног 1981. године. Иза Драгана остају супруга и двоје малолетне деце. Колега је од оснивања ЕМС АД Београд обављао послове руковоаца високонапонских постројења на ТС Шабац 3 и ПРП Чибук 1

Љубинко Ђокић, енергетичар у РДЦ Београд, преминуо је 3. јуна. Рођен је 1961. године, а иза њега остају супруга и двоје деце. **Колеге остају у нашем сећању. Памтићемо њихову доброту и дане које смо провели заједно. Нека им је вечна слава!**

АКТИВНОСТИ ЗА ВРЕМЕ

ВАНРЕДНОГ СТАЊА

*Сви зајослени
тврдили су се да буду
на висини задатка и
обезбеде стабилно
снабдевање
електричном
енергијом*

Како би снабдевање електричном енергијом на делу територије који покрива РЦО НС за време ванредног стања било сигурно и поуздано, у неколико наврата било је не-

У неколико наврата било је неопходно интервенционо ангажовање зајослених у Јединици одржавања висконапонских водова Нови Сад

опходно интервенционо ангажовање запослених у Јединици одржавања висконапонских водова Нови Сад. „Сви смо се трудили да будемо на висини задатка и своју улогу у овом систему покажемо у правом светлу управо у ситуацији када смо се борили против опасног корона вируса“ - сведочи **Оливер Буљевић**, шеф те јединице. Монтери из база у Србобрану и Новом Саду били су ангажовани на обезбеђивању оштећених конзола на такозваном железничком воду – ДВ 110 kV бр. 170/2 ТС СМ 1 – ТС СМ 2, недавно преузетом од Железнице Србије, где је до-

шло до корозије и пуцања варова услед експлоатације и старости конструкције водова. Конзоле су обезбеђиване тракама за терет (шлуфовима) како не би дошло до потпуног пуцања варова и још већег квара на воду. На сремској страни, екипа је у неколико наврата морала интервенционо да реагује на неколико далеководна на скидању текстилних тканина (противградна заштита усева на њивама), након што је јачи удари ветра подигну и окаче на проводнике и стубове водова. Раније је то по правилу била пластична фолија од стакленика, а сада се сусрећемо са овим новим ма-

теријалом - говори **Игор Васиљевић**, вођа тима у Новом Саду. Осим тога, након свакодневне анализе погонских догађаја, примећено је да су далеководи 400 kV бр. 455 ТС СМ 2 – ТЕ Угљевик и ДВ 220 kV бр. 254/2 ТС ЗР 2 – ВП Ковачица испали неколико пута са успешним АПУ-ом у кратком временском периоду, објашњава **Борислав Вујин**, шеф Самосталне службе за ВНВ. Монтери су их прегледали и том приликом уочили канале које су птице нанеле током прављења гнезда а који су висили према фазном проводнику. Узроци испада су успешно отклоњени и далеководи су несметано наставили да раде. Мисија испуњена. Такође, успешно је саниран квар на осветљењу у ТС Србобран, у делу постројења 110 kV. Како то обично бива, квар се десио непосредно пре првомајских празника и оставио комплетно постројење 110 kV у мраку, описује догађај надзорник ТС Србобран, **Зоран Крга**. Радници ПД Електроисток-Изградња који су ангажовани на реконструкцији трафостанице кренули су кући за празник. Запослени у ремонтној радионици у време ванредног стања су бивали ангажовани у изузетним ситуацијама евентуалних кварова на високонапонској опреми за време ванредног стања. Сачувати посаде по трафостаницама у току критичног периода пандемије корона вируса

био је апсолутни приоритет Преноса, додаје руководилац РЦО НС **Маја Адамовић**. Све је упућивало на то да је у тренутним околностима најједноставније да сама посада отклони квар. Крга нам даље описује квар и ток активности: „У сопственој потрошњи на разводној табли осветљења избила су нам сва три осигурача од главног круга напајања осветљења постројења 110 kV. Након покушаја замене истих, само је једна фаза држала, али је и она избила након 24 сата. Након испитивања каблова, утврдили смо да су две жиле фазних проводника у кратком споју, а код треће је значајно ослабила изолација. Иако свестан да ће се у току реконструкције урадити и реконструкција осветљења, није било могуће да се са тим чека. Морали смо превазићи ситуацију. Било је потребно заменити 30 метара кабла од развода сопствене потрошње до првог канделабра, одакле почиње развод осветљења за 110 kV постројење.“
Руководилац **Зоран Панић**, који је заједно са колегом руковоцем **Предрагом Врсајковићем**, учествовао у санацији квара, описује догађај: „Гледајући слику Пеђе и мене, може да изгледа као нека кратка шала. Посао је трајао бар осам сати рада. Потребно је развезивати на више страна, више пута одвртати и завртати

осигураче у сопственој потрошњи, а у међувремену обављати стандардне задатке на команди, помагати обезбеђењу при одређеним посетиоцима итд...“
„Подigli смо све поклопце кабловских канала, куда је требало да прође проводник, положили га, провукли кроз уводнице за улаз у зграду сопствене потрошње а затим кроз канале унутар зграде, до места прикључка у сопственој потрошњи. Стари кабл смо исклемовали, а нови увели на његово место. На другом крају смо кабл увели у канделабер где почиње развод осветљења постројења 110 kV и повезали на место пробијеног кабла. На крају смо нови кабл обележили бројем на металној плочици, како доликује правим електричарима“ - завршава **Зоран Крга**.
Шеф ЈО за одржавање ВВП, **Горан Узелац**, одобравајући причу, надовезује се: „Одржавање осветљења у окружењу високонапонских постројења није једноставно. Својевремено је, на инсистирање погона Нови Сад, прихваћен предлог да се уведе ЛЕД расвета у пројекат реконструкције ТС Србобран, претходно инкорпорирана у правилнике ЕМС-а. Поред смањења броја кварова, увођењем ЛЕД расвете драстично се смањују трошкови електричне енергије.“

P.E.

САВРЕМЕНА РЕШЕЊА ЗА

НОВЕ ОКОЛНОСТИ

За одржавање функционисања процеса у ЕМС АД током ванредног стања било је неопходно значајно ангажовање колеџа из ИКТ-а. О њиховим бројним активностима и великој пожртвованости говоре нам руководиоци центара те организационе целине - Нада Турудија, Радослав Пауновић и Владан Панџић

За више од 500 запослених њихом VPN приступу омогућен рад од куће у пуном капацитету

Од момента када је Пословодство ЕМС АД, препознајући могући ризик од епидемије COVID 19, донело одлуку о успостављању превентивних мера за одбрану од потенцијалне заразе, у ИКТ-у су ангажовани сви расположиви ресурси у циљу анализе потенцијалних ризика, предвиђања могућности за њихово настајање и успостављање мера за обезбеђење сигурног, али у исто време и ефикасног рада запослених у ванредним околностима. Током ванредног стања требало је наћи прави баланс између два захтева - смањења присутности запослених из свих организационих јединица на радном месту и брзо решавање нових захтева насталих због ванредног стања. Због тога је у почетном периоду кризе било неопходно да већи број запослених из ИКТ-а долази на посао, да би се касније, уз успостављање рада система у измењеном режиму, тај број смањивао у складу са оптимизацијом нивоа про-

цеса рада и захтеваним мерама заштите. Са друге стране, током периода ванредног стања, запослени који нису долазили на посао, обављали су своје редовне задатке коришћењем система за даљински рад (VPN) и били приправни да, уколико се укаже потреба, дођу на посао. Пандемија обољења COVID 19 и увођење ванредног стања довело је до предузимања већег броја одлука и оперативних мера које су у новонасталим околностима обезбедиле ефикасан и континуирани рад запослених у ЕМС АД, уз максималну бригу о здрављу, радном окружењу и начину рада запослених. Активности на обезбеђењу сигурног рада запослених могу се поделити у три групе: успостављање ИКТ окружења за сигуран рад запослених - на радном месту за запослене за које је то неопходно (нпр. диспечере) и од куће за остале запослене; оперативне послове конфигурисања, надгледања и одржавања ИКТ инфраструктуре и подршке корисницима

информационог система и информисање запослених о поступцима у току ванредне ситуације и обуке и помоћ у околностима измењеног режима рада.

У складу са прописаним мерама Владе Републике Србије у оквиру ванредног стања којима се, између осталог, препоручује послодавцима да процес рада организују тако да сви који то могу раде од куће, ИКТ је у најкраћем могућем року покренуо хитну набавку преносних (лаптоп) рачунара, како бисмо, уз постојеће рачунаре, конфигурисањем система за даљински приступ и обуке запослених обезбедили несметано одвијање процеса рада. С обзиром на дугогодишњу праксу рада од куће ван радног времена, технички предуслови за обављање посла „на даљину“ углавном су већ унапред били обезбеђени код већине запослених у ИКТ-у док је за преко 500 запослених омогућен рад од куће у пуном капацитету путем VPN приступа, што је подразумевало конфигурисање инфраструктуре, корисничких налога и ИТ опреме (лаптопова и стоних рачунара) за сваког корисника уз максималан фокус на сигурност ИКТ система. Реализован је и велики број захтева за коришћењем мобилног интернета потребног за рад на даљину, као и мобилних телефона. Изазов нису представљали сами захтеви, већ њихова истовременост и хитност. Да би даљински рад великог броја корисника био поуздан и сигуран, појачан је надзор рада на опреми за даљински приступ. Посебно су праћени и унапређивани системи за контролу приступа у домену ИКТ безбедности, како би се адекватно одговорило на ИКТ претње које су биле интензивне током трајања ванредног стања.

Велики искорак ка безбеднијем радном окружењу постигнут је коришћењем Cisco Webex платформе за одржавање састанака путем видео-конференције. Током ванредног стања, у организацији ИКТ-а, одржано је преко 200 састанака овог типа чиме је одржан континуитет у пословним активностима и висок ниво информисаности запослених. Континуирано је вршена обука и пружање техничке помоћи за вели-

ки број запослених у условима рада од куће. Ангажовање запослених у ИКТ-у подразумевало је личне, телефонске и контакте међлом са свим колегама којима је техничка помоћ и подршка у овим ванредним условима рада била неопходна. Запослени који у свом раду користе рачунар су редовно обавештавани о важним темама у домену коришћења информационог система у ЕМС АД. Центри у оквиру ИКТ-а (Центар за ИТ инфраструктуру и телекомуникационе системе и Центар за оперативне технологије центара управљања) су посебно били фокусирани на потребе запослених у основној делатности предузећа и потребе кризних штабова. У том смислу, омогућена је бесконтактна предаја смене у НДЦ у сали 222 на локацији Војводе Степе 412, инсталацијом додатних телефонских апарата и диспечерске конзоле и инсталацијом и конфигурисањем додатних уређаја и сервиса LAN мреже у сарадњи са другим ОЈ у ИКТ. Обезбеђени су неопходни технички услови за сигуран и безбедан даљински приступ главном GE SCADA/EMS и резервном ИМП SCADA/EMS систему НДЦ, за рад од куће, као и технички услови безбедан даљински приступ ENTSO-E ЕН комуникационом чвору лоцираном у НДЦ. Оспособљене су и резервне диспечерске сале НДЦ на локацији РДЦ Београд. Такође, у најкраћем року обезбеђени су сервис интернет и дигиталне телевизије за службене објекте у Лештанима и Врњачкој Бањи у којима су боравили диспечери током ванредног стања. Инсталиране су додатне телефонске линије за потребе кризних штабова на локацији Војводе Степе 412 и пословне зграде Погона Београд. Обезбеђен је телефонски сервис за потребе резервног Центра за надзор ФТО на локацији ТС Београд 3.

И у околностима ванредног стања, у ИКТ-у је настављен рад на редовним активностима одржавања система и започетим пројектима. Настављен и процес успоставе телекомуникационих линкова са суседним ОПС за потребе ENTSO-E пројекта CGM, као и успостава сервиса за потребе удаљеног IP локала између диспечера у НДЦ и ЦГЕС. На ТС Зрењанин

2, где је услед појаве атмосферских пражњења дошло до квара ТК опреме, одласком на објекат извршена је дијагностика и отклањање квара. Редовно се пратило стање оптичке инфраструктуре и рада телештитних уређаја као и учешће у комисијама за ИТП радова на изградњи кабловског вода ТС Београд 23 – ТС Београд 45 и ТС Београд 45 – ТЕТО Нови Београд.

Пословне активности Центра за апликативни развој и подршку информациононим системима у новонасталим условима карактерисале су изузетна дисциплина, одговорност и пожртвованост запослених. Резултат тога је да се кључни пројекти, који су у фазама када је неопходно максимално ангажовање запослених из Центра, одвијају по планираној динамици која је раније дефинисана, без обзира на ванредне околности. Настављен је рад на унапређењу SAP ERP система кроз миграцију на S/4 HANA решење за чије потребе је реализовано преко 200 функционалних тестова од стране запослених у ИКТ-у, и то у условима рада од куће. На пројекту интеграције SAP и DMS система реализована је друга фаза пројекта, уз учешће запослених из више организационих јединица, док су се у истом темпу наставили радови на пројектима развоја и имплементације ГИС система, DWH система у Дирекцији за управљање, као и реализација већег броја мањих пројеката уз редовно одржавање система и помоћ корисницима у измењеном режиму рада.

Захваљујући професионалном ангажовању запослених, без граница које се тичу радног времена, доброј сарадњи и међусобној помоћи између Центара унутар ИКТ-а, као и доброј организацији и међуљудским односима, очуване су и унапређене функције ИКТ система, успешно је одговорено на све изазове, али и обезбеђено несметано функционисање целе компаније и свих запослених у ЕМС АД у овим ванредним околностима. Сигурно је да ове ванредне околности нико није очекивао, али је општи утисак да је све функционисало брзо и ефикасно, као да смо се одувек спремали за њих.

БРИГА О НАЈВАЖНИЈЕМ

Људски ресурси су, као стиратешки бићан организациони део за функционисање Друштва, нашли своју посебну и истакнућу улогу и у претходном кризном периоду изазваном појавом корона вируса. О њиховим активностима информишу нас извршни директор Кристина Бојовић и колеге из ње организационе јединице

РЕСУРСУ КОМПАНИЈЕ

Центар интересовања и активности Људских ресурса свакако су били запослени, њихово здравље, али и сигурност и обезбеђивање колико-толико нормалног функционисања и рада. Како је пандемија увела велике промене на глобалном нивоу, тако их је увела и у нашем Друштву. Ова ситуација представљала је велики изазов за целу компанију, али и за Људске ресурсе и сматрамо да смо нашем заједничком бригом, одговорношћу и солидарношћу успели да на њега адекватно одговоримо. Наш главни задатак био је да се са-

чува здравље свих људи, али и да се пронађу начини да се несметано обављају пословни процеси. Свака криза захтева флексибилност система, али и сваког запосленог, а мислимо да је ова криза управо и донела једну дозу оптимизма и показала да је наш систем јак и да може да се носи са различитим променама и да им се адекватно прилагођава. Природа послова у оквиру Људских ресурса је таква да је било омогућено да се управо рад већине запослених обавља од куће. Сектор за радноправне послове и нормативу и Сектор за развој људских потенцијала, као и Самостална

служба за експлоатацију возила и безбедност саобраћаја, организовали су своје процесе тако да је свако од њих имао своју битну улогу претходном кризном периоду.

Одговор на изазове

Од организационих до оперативних послова - све је представљало изазов, било врло захтевно, а када погледамо иза себе - и успешно. Сектор за радноправне послове и нормативу свакодневно је пратио доношење аката на нивоу Републике Србије везаних за корона вирус, анализирао их, тумачио законске прописе и про-

налазио решења да запослени буду заштићени на најбољи могући начин, а да процес рада не трпи. С тим у вези, Сектор за радноправне послове и нормативу је активно учествовао у доношењу свих аката на нивоу Друштва којима су током претходног периода регулисана питања адекватне организације рада и права запослених током ванредног стања, са акцентом на примарној заштити живота и здравља запослених и примени свих неопходних превентивних мера. Наведена акта су доношена у складу са свим актима на нивоу Републике Србије и препорукама надлежних органа. С обзиром на уведено ванредно стање, сагледани су процеси рада у свим организационим целинама ЕМС АД и на предлог надлежних руководилаца, одређени су запослени који нису неопходни за несметано одвијање минималних процеса рада, те су упућени на плаћено одсуство уз накнаду зараде од 85 процената. Запосленима из заштићених категорија (лица са хроничним обољењима, лица старија од 60 година, родитељи деце до 12 година) приоритетно је омогућено да обављају послове свог радног места од куће и да за то време имају право на зараду која им припада на основу закљученог уговора о раду. Урађени су анекси уговора о раду запосленима који су имали право на накнаду зараде у висини од 100 процената основе за накнаду зараде, а који су привремено одсуствовали са рада због потврђеног COVID 19 или због мере изолације или самоизолације.

Фокус је био на заштити и њиховом здрављу, али и на обезбеђивању нормалној функционисања и рада

ције наложене у вези са том болешћу, а која је наступила као последица непосредног излагања ризику по основу обављања њихових процеса и радних задатака, односно службених дужности и контаката са лицима којима је потврђен COVID 19 или на-

ложена мера изолације или самоизолације.

Сектор за радноправне послове и нормативу је, упркос отежавајућим околностима због уведеног ванредног стања, настојао да своје радне процесе одржава у континуитету, водећи рачуна пре свега о заштити права запослених. Сва неопходна појединачна правна акта (решења, уговори, анекси и сл.) су само нама знаним путевима и начинима „сти-зала“ до запослених којима су намењена.

Нажалост, током трајања ванредног стања ЕМС АД је изгубио двојицу запослених, а нама драгих колега, **Ивицу Гагића** и **Зорана Милентијевића**. У таквим тешким тренуцима, требало се, упркос ванредним околностима прибрати, како би се породицама преминулих у што краћем року пружила неопходна помоћ и подршка. Сектор за радноправне послове и нормативу се максимално потрудио да у најкраћем року обезбеди све релевантне информације у циљу израде свих неопходних аката како би се породицама преминулих обезбедила неопходна помоћ (солидарна помоћ, стипендирање деце преминулог и сл.).

Без обзира на измењене услове рада током трајања ванредног стања, сви започети пројекти су настављени према предвиђеној динамици, а радионице и састанци су успешно организовани и одржавани на даљину уз подршку колега из ИКТ-а.

Током трајања ванредног стања, Сектор за радноправне послове и нормативу успешно је организовао више састанака Радне групе поводом измена Колективног уговора у циљу финализације овог документа, а такође је, према ранијем плану, отпочео са активностима на реализацији Пројекта „Ревизија унутрашње организације и систематизације послова у ЕМС АД“.

Помоћ и подршка

Са друге стране, већина послова и активности у Сектору за развој људских потенцијала тиче се едукације и усавршавања људи, и у кризном периоду ове активности су нешто што прво „страда“, тачније стагнира. На-

равно, са врло оправданим разлогом, тачније у циљу превенције и заштите свих запослених. Сва службена путовања су отказана, као и заказане обуке због присуства великог броја запослених. На дневном нивоу су усклађиване активности у складу са тренутном ситуацијом, тако да поштујући све препоруке, сви састанци и обуке су одржаване online путем. У кризној ситуацији су посебну улогу одиграли **психолози који су тежили да константним порукама и разменама информација олакшају запосленима новонасталу ситуацију**. Пандемија, поред физичког ризика и могућности да се особа зарази, носила је и ризик од различитих промена на менталном плану. Животи свих запослених су из корена били промењени и било је потребно неко време да се сви адаптирамо на нове околности. Ситуација која је нама по себи уносила одређену дозу страха и неизвесности била је појачана

Добре вести донеле олакшање

Занимљива ситуација догодила се када се колега **Ђура Пјевач**, након испоруке намирница јавио руководиоцу РЦО Нови Сад **Маји Адамовић** са информацијом да има температуру и да му је након одласка код доктора заказано тестирање на корона вирус. Информација је стигла и до шефа Самосталне службе за експлоатацију возила **Ивана Басарића** - Сећам се тог тренутка када је стигао меј од Маје Адамовић. Био сам уједно шокиран и у великом страху, како за колегу Ђуру, тако и за остале са којима је био у контакту тог дана. Како је тест био заказан у суботу, а резултати се очекивали у понедељак, дуго ћу памтити викенд ишчекивања и бриге. Међутим, већ у недељу је јављено да је тест негативан, биле су то сјајне вести и велико олакшање - каже **Иван Басарић**.

Регистрација у последњем минути

Први изазов који је настао одмах по проглашењу пандемије односио се на немогућност продужења регистрације за моторна возила у марту с обзиром да су шалтери МУП-а Републике Србије били затворени без икаквих информација на који начин је могуће продужити регистрацију. Имајући у виду да се радило између осталог и о специјалним возилима за ДВ марке Мерцедес Униомг, која су кључна за обављање рада на терену ДВ екипа, проблем је требало неодложно решити. У средствима јавног информисања почеле су да круже разне информације о решењу насталог проблема, али ниједна се није односила на возила која припадају фирмама из јавног сектора. С обзиром да није било никаквих релевантних информација преостало нам је да се снађемо на алтернативни начин и решимо проблем. Контактано је десетине људи из области саобраћаја, међутим коначног решења није било. Када се термин регистрације потпуно приближио ургентно смо послали допис на адресу Управе за опште послове МУП-а РС и у очекивању одговора, добили смо позив у којем смо обавештени да у ствари нема никаквог проблема и да се треба само јавити у надлежне ПУ које ће нам изаћи у сусрет. Међутим, одласком у ПУ Крушевац колегу **Ненада Зајића** сачекало је непријатно изненађење и још непријатнији службеник МУП-а који је одбио било какву могућност да изврши продужетак регистрације. Напокон, последњег дана, фудбалским жаргоном „у последњем минути“, али тек након директног ангажовања наше директорке **Кристине Бојовић** добили смо контакте, односно инструкције на који начин да се документација достави, након чега је у кратком року проблем решен – причају колеге из возног парка.

променом начина живота, функционисања и неопходном социјалном изолацијом. Психолози су управо у овом делу видели своју улогу кроз упознавање запослених са тренутним дешавањима у њиховим организацијама, фазама које могу да се јаве и нормализацијом ситуације, а све у циљу смањења страха и што нормалнијег функционисања сваког од нас. Свесни да се реални губици у пословању могу надокнадити пре или касније, брже или спорије, али губитак људи и њихове ефикасности је за систем ненадокнадив губитак, управо због тога смо тежили да запосленима константно шаљемо поруке да буду одговорни, чувају себе и друге, као и да увек имају у виду да је таква ситуација тренутна и да ће и она проћи.

Брига о колегама

У организацији Људских ресурса и Логистике обављена је подела пакета запосленима који спадају у једну од осетљивих група, односно нашим колегиницама и колегама који болују или су се лечили од неке тешке болести. На њихове кућне адресе дошли су запослени Самосталне службе за експлоатацију возила и безбедност саобраћаја и уручили им корисне пакете дезинфекционих средстава. Након усвајања Акционог плана изолације диспечера НДЦ, формираним Оперативним тимовима су обезбеђена возила за долазак из Лештана на посао и назад у изолацију, а такође смо активно учествовали у организацији и дистрибуцији хране за изоловане диспечаре у Лештанима. Имали смо беспрекорну сарадњу са руководиоцима сектора РДЦ и НДЦ **Славенком Давидовићем** и **Душком Аничичићем**. Самостална служба за експлоатацију возила и безбедност саобраћаја се током пандемије коронавируса нашла пред бројним изазовима. Међу њима је био и изазов како да се помогне колегама који су се нашли у изолацији и којима је требало обезбедити основне животне намирнице. Одговорило се на позив руководиоца Самосталног сектора за логистику **Бојане Лежајић** и извршног директора **Кристине Бојовић** да се запо-

слени возног парка ангажују за испоруку намирница диспечерима РДЦ-а и НДЦ-а који су се у том тренутку налазили у изолацији, с обзиром да испоручилац робе није имао капацитет да испоручи намирнице на 22 адресе у Београду. Било је потребно да шеф Самосталне службе за експлоатацију возила **Иван Басарић** одмах контактира одговорно лице у радњи ДИС у Раковици и договори све детаље. Не часећи ни часа, одмах увече обавештени су **Ђорђе Савић**, **Милан Чакарановић**, **Ненад Милановић** и **Александар Рајковић** са задатком да ујутру од осам часова буду спремни за покрет. Тако је и било, свима су у року од сат и по намирнице биле на кућној адреси.

Испорука намирница настављена је за све време трајања изолације, како у Београду, тако и за запослене РДЦ-а у Крушевцу и Новом Саду. Велику помоћ су пружиле колеге, супервизор возног парка ППС Крушевац **Ненад Зајић** и колеге из РЦО Нови Сад **Ђура Пјевач** и **Срђан Стојкановић**. Посебан изазов био је да се свим запосленима који су долазили на посао за време пандемије, а који нису имали сопствени превоз, обезбеди превоз службеним возилима. У овом сегменту велики допринос дале су колеге **Ђорђе Савић** и **Милан Чакарановић**. Био је изазов да се са релативно малим бројем возила свима који нису имали никакав превоз обезбеди долазак на посао службеним возилом. Било је потребно да се свакодневно комуницира са људима ради информисања да ли имају неки вид превоза. Такође, вођена је брига да сва возила буду опремљена са дезинфекционим средствима како би колеге које их користе били што заштићеније од опасности заразе. Запослени Људских ресурса су неретко због потреба посла радили и ван радног времена и били доступни за сву неопходну помоћ и организациону подршку свима којима је она била потребна, иако то није било увек лако нити једноставно. На крају, успешно смо одговорили на све изазове и можемо бити поносни на своју организациону јединицу, баш као и на све колеге из ЕМС-а. У овоме смо сви били заједно!

НА ВРЕМЕ ОБЕЗБЕЂЕНО

Сала за састанке са заштитним преградама од плексигласа

Ове активности спроводиле су се, са једне стране, кроз организациону, планску и контролну функцију, а са друге стране кроз непосредан рад и тесну сарадњу са свим секторима ЕМС АД, као и ангажова-

Свим запосленима обезбеђени су комплетна хигијенска опрема и средства за хигијену на радним местима

ним компанијама (тзв. „другим лицима“). Важно је напоменути да су сви пружаоци услуга са којима је СЛОГ сарађивао током пандемије поштовали све прописане мере заштите и носили одговарајућа заштитна средства и опрему.

Свим запосленима у ЕМС АД обезбеђени су комплетна хигијенска опрема и средства за хигијену на радним местима (дезинфекциона средства, рукавице, маске...). За улазак „других лица“ на објекте ЕМС АД на снази су била утврђена ограничења и посе-те су дозвољене само у изузетним случајевима и у одређеним зонама пословних простора. Радни простор

Током ванредној ситуације Самостални сектор за логистику извршавао је веома сложене задатке који су се односили на заштиту запослених и имовине ЕМС АД, обезбеђивање средстава за дезинфекцију и заштиту запослених, редовно и „појачано“ хигијенско одржавање свих просторија које су биле у употреби, као и мере одржавање неенергетских објеката

НДЦ-а и осталих контролних центара, као и запослени који у њима оперишу, били су под режимом највишег нивоа опреза, заштите и хигијенских мера.

Заштита лица, имовине и пословања током ванредног стања

Активности Службе за физичко-техничко обезбеђење огледале су се, између осталог и кроз непосредан рад и тесну сарадњу са ангажованим компанијама које спровode непосредну заштиту наших објеката, лиценцираним за обављање делатности приватног обезбеђења. Такође, непрекидно

је, 24 сата дневно, функционисао Контролни центар у коме се спроводи мониторинг интегрисаног система физичко-техничке заштите. Преко 230 службеника обезбеђења ангажованих преко компанија са којима имамо закључен уговор о вршењу услуга приватног обезбеђења редовно је долазило на посао и поред тешкоћа изазваних редукованим градским превозом, као и укинутим међуградским аутобуским линијама, што само показује високу свест и професионални приступ извршавању радних задатака. Будући

Сарадња са другим лицима са којима ЕМС АД дели радни простор

Представници фирми са којима делимо радни простор редовно су контактирани у вези са применом мера за сузбијање вируса COVID-19. У пословним зградама у Војводи Степе и Ровињској, као и у пословној згради у Новом Саду, запослени ЕМС АД пословни простор деле и са другим лицима. У циљу брзе размене информација, остварени су контакти са представницима свих других лица. Комуникација је подразумевала обострано обавештавање о предузетим мерама које могу имати обострани утицај, као и размену информација које могу имати значај у циљу превенције и спречавања ширења COVID-19.

да је у питању сменски рад, није забележен ниједан случај недоласка или кашњења на посао службеника обезбеђења. Овако висок ниво управљања безбедносним ризицима огледа се у перманентним едукацијама, контролама и свакодневном присуству запослених из Службе за ФТО и заштиту пословања на објектима ЕМС АД у периоду пре проглашене пандемије, као и у редовној телефонској комуникацији са свим службеницима обезбеђења током трајања ванредног стања. То је посебно значајно јер је реч о више од 40 објеката критичне инфраструктуре на којима се морају спроводити посебне мере заштите. Све време, током проглашеног ванредног стања, Служба за ФТО и заштиту пословања била је у непрестаном контакту са представницима Министарства одбране Републике Србије и Сектором за ванредне ситуације Министарства унутрашњих послова Републике Србије.

Служба за управљање неенергетским објектима и Служба за одржавање неенергетских објеката

Током трајања ванредног стања, запослени Службе за управљање и Службе за одржавање неенергетских објеката удруженим снагама успешно су опремили смештај за изолацију диспечера. Том приликом је шест стамбених објеката ЕМС АД који се налазе у Лештанима опремљено основним потребама за смештај у изолацији - намештајем, посуђем, постељином и сл. Смештај је у најкраћем могућем року од седам дана комплетно опремљен како би диспечери могли да бораве у изолацији и тиме се сачувају од излагања вирусу COVID19. Тиме је осигурано да они своје радне задатке, који су од круцијалног значаја за становништво и привреду Републике Србије, извршавају несметано и безбедно. Ове две службе су у тесној сарадњи координирале набавку и дистрибуцију хране, средстава за личну хигијену, као и осталих дезинфекционих средстава за диспечере и њихове породице које су се налазиле у изолацији. Служба за управљање неенергетским објектима континуирано је

спроводила организацију хигијенског и дезинфекционог чишћења канцеларија пословних зграда, ТС, кућица за обезбеђење и свих осталих објеката који су у власништву ЕМС АД, а који су били коришћени у периоду ванредног стања. Успешно су спроведене набавке дезинфекционих средстава и средстава за заштиту запослених (маске, рукавице, дезобаријере, заштитне преграде од плексигласа за писарнице и салу за отварање ЈН). Радови на текућем одржавању неенергетских објеката су привремено били преусмерени искључиво на спољне површине објеката, изузев у случајевима хитних интервенција. Извођачи су приликом обављања радова поштовали све мере заштите и носили одговарајућу опрему.

Активности Службе за БЗР и ЗОП

Служба за БЗР и ЗОП је у периоду пре проглашења ванредног стања у Републици Србији и пре првог потврђеног случаја обољевања на нашој територији пратила развој ситуације у земљама региона и у свету, како би спремно реаговала у случају појаве COVID 19 вируса на територији наше државе. Запослени те службе извршили су припрему већег броја мера чији је циљ био смањење вероватноће обољевања запослених. Мере које су тада планиране базиране су на доброј пракси земаља које су се у претходном периоду суочиле и успешно контролисале ширење епидемије COVID 19. Запослени су путем мејла обавештени о препознатим начинима преноса

Нејресџани конџакџ са љресџавницима Минисџарсџва одбране Реџублике Србије и Секџором за ванредне сиџуације Минисџарсџва унуџрашњих љослова Реџублике Србије.

вируса COVID-19, начину информисања о тренутном стању пандемије, препорукама и смерницама. Служба за БЗР и ЗОП дала је препоруке за организовање безбедног рада у току трајања пандемије. Током трајања

Редовна дезинфекција простора и прописане мере у ресторану

Служба за БЗР и ЗОП израдила је упутства о начину прања руку и основним мерама понашања у радном простору у циљу смањења ризика од трансмисије вируса. Обавештења су постављена у објектима ЕМС АД на видним местима, како би нас свакодневно подсећала на неопходност придржавања тих мера. Такође, Служба је организовала вршење свакодневних дезинфекција простора Националног диспечерског центра, свих Регионалних диспечерских центара, пословних објеката, као и објеката за смештај дежурног особља. Уз то, у ресторану у Војводи Степе 412 прописане су мере безбедности и здравља на раду које подразумевају раздвојено седење за столовима на начин да се између запослених одржава безбедно растојање. Такође на свим столовима налазе се гелови за суво прање руку а на уласку у простор ресторана дезобаријера за обућу.

пандемије вршени су ванредни контролни прегледи над радовима извођача и објеката ЕМС АД. Запослени Службе за БЗР и ЗОП вршили су надзор над извођењем радова на уградњи стабилног система за дојаву пожара у објектима у Ровињској улици у Београду, као и надзор над радовима заваривања и сечења који су оцењени као радови повећаног ризика. И у току пандемије вируса COVID-19 и трајања ванредног стања одржавана је комуникација са Сектором за ванредне ситуације, а одржавани су и редовни састанци путем видео позива.

Рад са извођачима радова и пружаоцима услуга

Служба за БЗР и ЗОП је и пре проглашења ванредног стања изазваног вирусом корона послала обавештење извођачима радова/пужаоцима услуга („друга лица“) да је потребно да им доставе евентуалне податке уколико је код запослених који су боравили у простору ЕМС АД Београд потврђен вирус корона, ради преузимања додатних мера заштите. Уједно, другим лицима су прослеђени и телефони епидемиолошких служби при Министарству здравља. Такође, друга лица су током трајања ванредног стања добијала подробије инструкције од лица која су испред ЕМС АД задужена за праћење реализације појединачних Уговора. Како је Споразумом о БЗР (ако је саставни део Уговора) дефинисано да се документација других лица Служби за БЗР и ЗОП доставља у електронском облику, није било проблема када је реч о делу испуњења уговорних обавеза о достави документације у складу са Споразумом о БЗР у року дефинисаном у Уговору. Поступак информисања других лица о опасностима најпре је спровођен у мањим групама (до десет запослених, у складу са актуелним Одлукама ЕМС АД Београд), а потом, по увођењу ванредног стања, тај поступак спровођен је даљински – електронским путем.

Инструкције, изјаве и акти

Сви запослени ЕМС АД су путем мејла обавештења упознати са Инструк-

цијом о начину поступања у случају сумње на инфекцију COVID-19, односно начином на који је потребно да се понашају у случају да постоји сумња да су инфицирани. Разлог израде и циљ Инструкције био је да се у најранијој фази, и без потврђене COVID19 инфекције а уз постојање основних симптома који могу указивати на њу, запослени издвоје од остатка колектива до тренутка добијања дефинитивних резултата да ли је запослени COVID19 позитиван. Уз поштовање приватности свих запослених, уз Инструкцију је достављен и списак свих контакт телефона (Министарства здравља, Института за јавно здравље и регионалних епидемиолошких служби) на које се могу обратити у циљу тестирања. У том периоду у Републици Србији још нису почеле са радом COVID амбуланте при домовима здравља. Израђена је и изјава у форми кратког упитника која је достављена на све портирнице ЕМС АД и које су сви посетиоци добијали приликом посета нашим објектима. Иако је број посетилаца сведен на минимум, приликом уласка у објекте ЕМС АД они су информисани о основним симптомима новог вируса, начину и путевима преноса, а попуњавањем кратког упитника потврђивали су да немају симптоме COVID19 инфекције, као и да нису били у земљама високог ризика. Уз то, измењен је и допуњен Акт о процени ризика на радном месту и у радној околини, тако што је у њега додата нова препозната штетност по запослене – Биолошка штетност (инфекције, излагање микроорганизмима, алергенима и сл). На основу препознате штетности извршено је прописивање мера за смањење ризика.

Р.Е.

ТИМ НА КОЈИ УВЕК МОЖЕ ДА СЕ РАЧУНА

О начину и специфичностима функционисања ове организационе целине током ванредног стања, информишу нас колеге из Правних послова

Током ванредног стања заведено је око 7.700 аката и поднесака и експедовано преко 800 пошлица

Када, када је укинута ванредно стање, полако се враћамо у канцеларије нашим редовним радним активностима.

Када сагледамо наш рад у претходном периоду, можемо поносно рећи да смо успешно савладали све изазове које је ванредно стање донело. Пре свега, приоритет компаније је био да очувамо здравље колега и срећни смо што можемо рећи да су све колеге из наших сектора успешно пребродиле период који је за нама. Како бисмо у највећој мери заштитили колеге и минимизирали ризик од заразе, рад смо организовали на начин да је око 10 процена запослених радило из канцеларије, како би се завршили послови за које је било неопходно физичко присуство у просторијама компаније. Колеге које су радиле у канцеларијама, биле су и логистичка подршка свим колегама које су радиле од куће, у смислу да је било потребно одштампати, скенирати, спустити на потпис, однети у писарницу велики број записа и докумената, и на томе им се највише захваљујемо. Није им било лако да у том смислу „опслужују“ нас, који смо радили од куће, а којима је увек било хитно и важно да се заврши све оно што ни ВПН није могао да омогући. Највећи „терет“ су под-

неле колегинице и колеге из Службе за управљање документима, односно наше писарнице у Кнеза Милоша и Војводе Степе, које су радиле сваког дана, додуше у смањеном капацитету, са добром организацијом „ротације“ колега које су долазиле на посао, али у довољном броју да се сви послови заврше на време. Додатно им је био повећан обим посла и због тога што је пошта из поштанских фахова РЦО преусмерена на поштански фах у Београду, из ког су колеге у Кнеза Милоша преузимале, евидентирале, заводиле и слале на даљу обраду кроз ДМС систем. У току ванредног стања заведено је око 7.700 аката и поднесака и експедовано преко 800 пошлица. Значајне послове обављали су и колегинице и колеге из Службе за привредно правне послове, односно наше службе за уговоре, како их сви зовемо, јер је управо у овим тешким временима требало хитно спровести набавке свих средстава потребних ради заштите запослених и спречавања ширења епидемије корона вируса. У том смислу, било је потребно хитно израдити уговоре за набавку заштитних маски, рукавица, антисептика и дезинфектаната, дозера, лаптопова, и посебно важно – сачинити уговоре за набавку намештаја, прехранбене робе, комуникационих веза за колеге диспечере

који су били у изолацији. Сачињено је преко 150 уговора и анекса уговора, одговорено и на преко стотину захтева за мишљењем у погледу поступања током ванредног стања. Ради доношења потребних одлука, било је неопходно и организовати седнице Одбора директора и Скупштине путем веб конференција, па је у претходном периоду успешно спроведено 15 седница органа управљања на којима је донето преко 40 одлука. Како је EMC пуноправни члан ENTSO-E, самим тим има велики број представника у функционалним радним групама, регионалним групама и пројектним групама у оквиру ENTSO-E асоцијације. Иако су све државе ЕУ, односно оператори преносних система били погођени пандемијом корона вируса, рад на одређеним међународним активностима и пројектима је морао да се настави. Наравно, сви састанци и активно учествовање се одвијало путем телеконференција, Скајпа, шерпоинта и других видова електронске комуникације, колико су превентивне мере то дозвољавале. Такође, треба истаћи да су у време ванредног стања, поред бројних уговора о повезивању и уговора међународног карактера, донета нова Правила о раду преносног система, као и нов модел Уговора о приступу

преносном систему, који су као јавни документи доступни на сајту EMC. Као специфична организациона јединица која пружа правну подршку, наш задатак је и да омогућимо, односно олакшамо несметано обављање послова и свим другим организационим деловима. Посебан изазов током ванредног стања је свакако био да правовремене и тачне информације и инструкције Владе Републике Србије и надлежних државних органа без одлагања доставимо другим организационим јединицама, као и да обезбедимо и формално спроведемо све одлуке наше компаније. О свим Одлукама обавештавали смо све запослене у компанији путем мејла и интерног портала, а такође о мерама и одлукама обавештавали смо и наша зависна привредна друштва. Стога, наш заједнички циљ је био да све послове и задатке завршимо у најкраћем року и да не дозволимо да ванредно стање утиче на квалитет

нашег рада. Није било битно чији је задатак већ ко у датом тренутку може најбоље и најбрже да одреагује. Показали смо да смо тим који се успешно носи са свим изазовима и на који компанија може да рачуна. Као што смо напоменули, највећи део запослених у Правним пословима је радио од куће. Сви се можемо сложити да овај начин рада има својих предности и мана. Вероватно најизазовније је било родитељима са млађом децом који су у овом периоду, поред редовних животних улога, били и активни учитељи који су сваки дан имали часове са својим школарцима. Осим тога, а како је ванредно стање подразумевало и забрану кретања сви смо били принуђени да за време радног времена идемо у набавку, помогнемо нашим родитељима, бакама и декама или другим члановима породице који нису могли да излазе. Све ово је довело до тога да нам је радни дан трајао много дуже, али да је додатно био много флексибилнији

и ми смо се као тим трудили да имамо разумевања и да се састајемо и ради-мо онда када свима то одговара. Ванредно стање је утицало да се додатно зближимо, а тиме и ојачамо као тим. Пуно смо разговарали, договарали се, делили међусобно задатке и свакодневно се помагали како у пословном, тако и приватном смислу. Рад од куће помогао нам је да изнова сагледамо наше процесе и додатно унапредимо наш рад. Наставићемо да комуницирамо и одржавамо састанке путем нових, али сада већ устаљених видова комуникације (вајбера, конференцијских позива и сл.) из разлога што смо увидели да на овај начин можемо уштедети на времену и омогућити организовање састанка и решавање свих битних питања и без обавезе физичког присуства свих нас у истој просторији. Иако резултати рада нису изостали и ми смо се као тим додатно повезали, радујемо се повратку у канцеларије и сусрету са колегама наших и других сектора.

РАД У ДОБА КОРОНЕ

Живот се, враћа у „нормалност“ упркос бројним ожиљцима. Многе ствари ће поново бити исте, али не треба бити ни превише поетски оптимистичан иако нам је то у овим условима потребно и важно. Мали вирус нас је натерао да поново промислимо велика питања као што су: шта значи бити грађанин једне земље, шта значи бити припадник неке заједнице и део колектива и зашто је живот без солидарности веома ризична опција! Поносна сам што је наша компанија доказала да и са највећим изазовима може успешно да се носи: запосленима чија радна места то дозвољавају је омогућен рад од куће у пуном капацитету, колегама које су активности обављали на радним местима обезбеђена је заштитна опрема и безбедни услови рада, дата су јасна упутства, смернице и радни задаци како би се осигурао несметан рад преносног система

Републике Србије, а све то уз првенствено вођење рачуна о очувању здравља и сигурности запослених. У делу надлежности Комерцијалних послова, на првом месту истичем несебичну солидарност и ангажованост запослених. Показали смо да је и у тешким тренуцима организованост наша јача страна. Били смо принуђени да се брзо привикнемо на нови начин „одласка на посао“, на нову „кућну канцеларију“ и „ново радно окружење“ и у томе смо успели. Активности у оквиру Комерцијалних послова одвијале су се несметано. Уз организацију посла прилагођену ванредној ситуацији – поступци набавки, обраде улазних и израде излазних финансијских докумената, послови складиштења и остале активности из надлежности комерцијалних послова одвијале су се динамиком која у великој мери одговара динамици у редовним околностима. Ванредна ситуација је проузроковала повећан обим посла у погледу

О активностима Комерцијалних послова у околностима борбе против корона вируса говори нам корпоративни директор Данијела Бојовић

спровођења хитних набавки, писане комуникације са добављачима услед мировања уговорних обавеза у ванредним околностима, анексирању и продужењу рокова реализације уговора. Уз додатно ангажовање запослених и беспрекорну солидарност успели смо да и у овим тешким околностима одговоримо свим задацима. Користим прилику да у име Комерцијалних послова свим колегама који су у време ванредног стања долазили на своја радна места поручим: **БРАВО!!!**

ОРГАНИЗАЦИЈА РАДА У ВРЕМЕ

Аутор: **Андреј Тасић**

SCC, као регионални координатор сигурности, свакодневно обавља оперативне процесе за операторе преносних система који се извршавају у предефинисано време. Рад је организован у сменама које покривају пословне процесе. Поред свакодневних оперативних послова, запослени SCC-а ангажовани су на пројектима као и у радним групама ENTSO-E-а. SCC у свакодневном раду користи сигурне путеве за размену поверљивих података са операторима преносних система, као и са другим регионалним координаторима сигурности. SCC поседује ISO 27001 сертификат о безбедности информација. Комплетно пословање организовано је у складу са поменути стандардом.

Начин рада за време епидемије

Са појавом првих званичних случајева заразе изазваних корона вирусом у Републици Србији, мере опреза и превенције су у Центру за координацију сигурности SCC почетком марта 2020. године подигнуте на највиши

ниво. Отказани су сви састанци са већим бројем учесника, као и службени путеви.

Као друштвено одговорна компанија која води рачуна о здрављу својих запослених, а у складу са новонасталом ситуацијом, почело је тестирање софтвера и ИТ система за рад на даљину. Резултати тестирања су били добри и запосленима је омогућено да се на безбедан начин од куће повежу са ИТ инфраструктуром компаније. Након увођења ванредног стања у Републици Србији реорганизован је начин пословања SCC-а. Донета је одлука о раду од куће. Физичко присуство на послу је сведено на минимум. Поједини запослени су на ротационом принципу физички долазили на посао. Рад се обављао од куће, а само у случају да не постоји могућност да се повежу са ИТ инфраструктуром компаније, запослени су били у обавези да физички дођу на посао. Ношење заштитне опреме и редовна дезинфекција радних средстава била је обавеза. Недуго затим, уводе се забране кретања на територији Републике Србије у поподневним и ноћним сатима. За поједине запослене обезбеђене су

дозволе за кретање како би се пословање SCC-а одвијало неометано. Рад у фирми се у потпуности обуставља и у фирму се долази само у случају да је конекција са ИТ инфраструктуром прекинута, као и у случајевима када се има квар на поменутој инфраструктури. У складу са тим, организована су дежурства. У случају немогућности да се даљински заврше пословни процеси, запослени који је тог дана у дежурној смени долази физички на посао и наставља процесе. Због епидемије, велики број компанија у Републици Србији је прешао на рад од куће. Такође, целокупна активност грађана на интернету је била увећана. Провајдери интернет услуга су се суочили са знатно повећаним протоцима података. Дешавало се да дође до прекида конекције и до умањених протока података, али ти прекиди нису били чести. SCC је обезбедио резервне мобилне пакете интернета за запослене како би се рад од куће одвијао неометано. Сви екстерни и интерни састанци у SCC-у организовани су у форми теле-конференција. Комуникација између запослених је била редовна. Запослени у SCC-у користе платформу која помаже у организовању посла и расподели задатака. Платформа је коришћена и за евиденцију присуства запослених на послу.

Резултати рада за време епидемије

Рад од куће показао се изузетно ефикасним и успешним. Оперативни послови и послови на пројектима су завршавани на време. SCC је благовремено реаговао на појаву епидемије и ниједан пословни процес није трпео због насталих околности. У периоду од два и по месеца, колико је трајао рад од куће, било је само пар интервентних долазака у фирму због кварова на ИТ инфраструктури који нису могли бити санирани даљински. Својеврстан експеримент у коме је SCC заједно са бројним компанијама у свету учествовао показао је да је рад од куће могућ, и да је уз посвећен приступ раду могуће квалитетно и у договореним роковима радити, како оперативне, тако и послове на пројектима.

ЗАВИДАН ДУХ КОЛЕГИЈАЛНОСТИ И СОЛИДАРНОСТИ

Пише: **Радиша Костић**, дипл.инж.ел, директор ПД Електроисток Изградња

Пословање током трајања пандемије корона вируса поставило је пред нашу компанију нови професионални изазов који смо делили са целом земљом па и светом. Релативно нагли развој неповољне здравствене ситуације које је кулминирало проглашењем ванредног стања у земљи захтевало је да хитрим реакцијама прилагодимо пословну организацију тако да сачувамо здравље наших запослених али и одржимо потребан ниво радних активности.

Пре предузимања мера и реорганизације претходиле су анализе и консултације које смо извели унутар компаније и у контакту са Оснивачем и инвеститорима са којима имамо активне уговоре. На основу закључака разговора вођених са свим партнерима и свакодневног праћења опште ситуације у земљи доносили смо мере базиране на приоритету да обезбедимо највиши могући ниво превенције и заштите здравља од потенцијалног преношења Covid-19.

Поред усвајања општих мера заштите коришћења заштитне опреме: заштитних маски и рукавица, одржавања физичке дистанце и појачане употребе дезинфекционих средстава прво смо се фокусирали на функционисање дела запослених чија радна места подразумевају свакодневни рад у канцеларијама и затвореном простору попут: техничке припреме, опште и финансијске администрације, магацина итд. У том смислу свим запосленима је у складу са потребама и могућностима радних обавеза омогућен рад уз комбиновање рада из канцеларије и рада од куће путем плаћеног одсуства са посла,

коришћења годишњих одмора или прерасподеле радних сати. Стриктно смо водили рачуна да добром организацијом времена боравка у затвореном простору обезбедимо што мање могућности контакта између запослених и потенцијалног преношења заразе.

Уз координацију са инвеститорима рад на градилиштима смо свели на потребан обим уз поштовања општих и увођењем специјалних мера превенције. Рад у командним зградама и другим затвореним просторима је обустављен а за активна градилишта у постројењима на отвореном смо обезбедили мобилне тоалете и извукли мокри чвор за одржавање хигијене како би се избегао непосредан контакт са особљем из командних зграда постројења. Веома успешан пример организације градилишта спроведен је за рад на ТС Србобран где је у току изградња другог дела система 400 kV. Запослени су све време боравка на терену имали као екипа „карантинске“ услове функционисања, од хотела у којем су били смештени као једини гости до градилишта где су изоловани од трећих лица могли да неометано изводе радове.

Посебну филозофију организације рада применили смо у нашем производном делу у пословној јединици у Нишу. У наизменичним сменама, две потпуно одвојено организоване екипе запослених су функционисале без међусобног контакта током епидемије. На овај начин смо одржали производњу челичне конструкције на потребном нивоу уз „резерву“ да колико дође до појаве обољења у једној од екипа друга може да одржи минимум захтеване производње.

Посебно бих истакао завидан дух колегијалности и солидарности свих запослених у Електроисток Изградњи током трајања епидемије Covid-19. Колеге су показале висок ниво свести у поштовању мера и доприноса бољој превенцији. У почетку епидемије када је била општа несташица заштитних средстава многи су се ангажовали у ручном прављењу заштитних маски. На крају, велики успех нашег колектива је чињеница да нико од запослених током епидемије није оболео од Covid-19 а да смо као део система електроенергетике дали свој допринос у очувању поузданости и сигурности мреже.

ТРАДИЦИЈА УСПЕХА НИЈЕ ПРЕКИНУТА

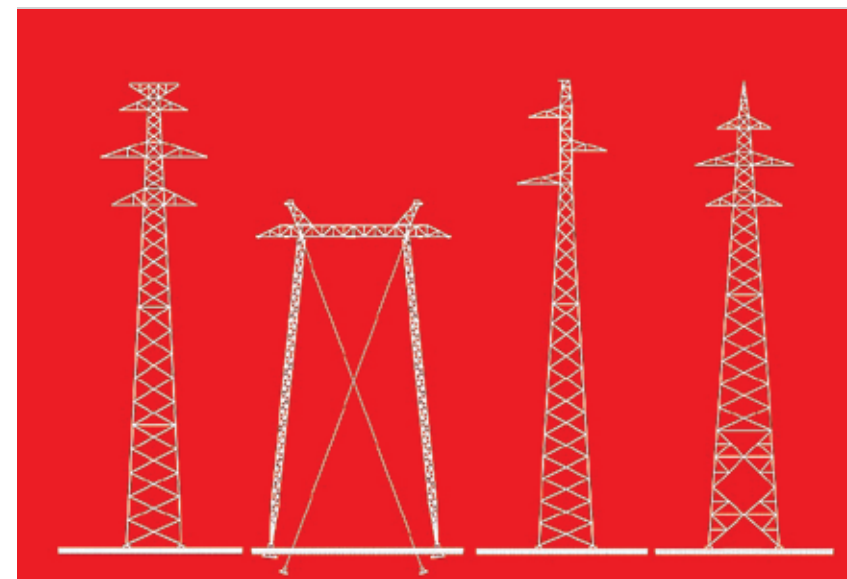

*У условима
глобалне пандемије,
стручњаци ПД
Електроисток-
Пројектни
биро успешно
су одговорили
изазовима
и наставили
традицију доброг
ословања и
високог квалитета
пројектовања*

- Пројектни биро и протекли период може да истакне као веома продуктиван и успешан када је реч о реализацији пројеката. Иако је у периоду за нама Србију захватила пандемија вируса COVID-19, Електроисток-Пројектни биро је, уз уважавање свих прописаних мера заштите, успешно одржао потребан ниво процеса рада како би се, у овако тешким околностима, омогућила координација са стручним тимом Електроисток-Пројектни биро. Да је тако, говори и чињеница да су пројектанти Електроистока ангажовани на бројним пројектима изградње нових далековаода и каблова, али и на пројектима реконструкција, адаптација и санације далековаода и трансформаторских станица. Развој нове мреже 110 kV омогућава бржи

индустријски развој, али и поуздано напајање становништва електричном енергијом. Пројектни биро успешно је реализовао пројекте избора трасе за нове ДВ 110 kV као што су ДВ 110 kV бр.1144АБ ТС Смедерево 3-ТЕ Костолац А-увођење у ТС Пожаревац 2, увођење ДВ 110 kV бр.1104 у ТС Панчево 6, ДВ 110 kV ТС Перлез – ТС Зрењанин 2 и ДВ 110 kV бр.1184 ТС Нови Пазар 1-ТС Тутин. У претходном периоду израђени су и започети многи Пројекти за грађевинску дозволу, а не треба занемарити ни занимљив, али и доста захтеван Пројекат реконструкције деонице постојећих далековаода бр. 117/1 и 121/1 ТС Београд 2-ТС Београд 22-ТС Београд 35 у двосистемски далековод. Успешно је завршена и обимна техничка документација комплетног расплета ДВ 220 kV и ДВ 110 kV код ТС Бистрица, као и изналажење техничких решења која су омогућила изградњу појединих функцио-

налних целина саме ТС 220/110 kV Бистрица. Дефинисано је и изведено техничко решење за напајање постојеће ТС Лозница, како би се уз што краће искључење ове ТС омогућила изградња њеног прикључка на реконструисани ДВ 2x110 kV 106АБ. У наредном периоду очекује се изградња комплетне техничке документације за пројекте увођења ДВ 110 kV бр.1104 у ТС Панчево 6, увођења у ТС Јагодину 3, увођења у ТС Србобран 2, као и увођење у ТС Ушће и ТС Горњи Милановац и израда Пројекта за увођење новог ДВ 110 kV ТС Ада – ТС Кикинда 2. Такође, у плану су и иновативна решења примене специјалног проводника на ДВ 130/1, 130/2, 130/3, ДВ 104/х као и на ДВ 129АБ/2 и на тај начин обезбеђивање повећања преносне моћи ових водова без изградње нових стубова. Сваки од ових објеката битно ће допринети побољшању електрое-

нергетских прилика у различитим деловима наше земље. Такође Стратегијом развоја Републике Србије, предвиђена је градња ветроелектрана, а за њихово прикључење на енергетски систем неопходна је градња прикључних далековаода. Тим стручњака Електроисток-Пројектног бироа активан је у овом процесу, чиме се доприноси уклапању у европске тенденције процентуалног повећања удела „чисте“ енергије. Када је реч о развоју 400 kV мреже, завршен је Пројекат за увођење ДВ 400 kV Крагујевац 2 – Краљево 3, као и веома важан и комплексан Пројекат за увођење увођења ДВ 400 kV бр. 444 у ТС Србобран којим је уједно решен расплет ДВ код ове ТС и прелазак ДВ 220 kV бр.217/2 на напонски ниво 110 kV. Пројектни биро је, у протеклом периоду, стручним консултацијама и решењима пропратио комплетну реконструкцију ДВ 110 kV бр.115/2 и 115/3 и израду Пројеката изведених објеката, као и појединих деоница ДВ 2 x 110 kV бр.106АВ ТС Ваљево – ХЕ Зворник и ДВ 2x110 kV бр.101АБ ТС Београд 3 – ТЕ Костолац. У току је припрема за увођење расплета ДВ 110 kV код ТС Нови Сад 3 и расплета ДВ 110 kV код ТС Србобран. Започета је и израда техничке документације реконструкције ДВ 110 kV бр. 115/1 ТС Краљево 1-ТС Чачак 3 где је извршен детаљан преглед трасе ДВ дужине око 24км и припремљене су подлоге за израду планске документације.

Пројекти реконструкција и адаптација ТС

У претходних година дана завршени су идејни пројекат за реконструкцију ТС Бор 2, пројекат за увођење и опремање поља Е13 у ТС Сремска Митровица 2, пројекат за увођење за опремање поља Е18 у ТС Нови Сад 3, шеме деловања и везивања за изградњу ТС Бистрица, пројекат за увођење за резервно напајање сопствене потрошње ТС Београд 3, шеме деловања и везивања поља 400 kV за реконструкцију ТС Србобран, извођачки пројекти уградње приводних оптичких каблова у више објеката ЕМС-а и ЕПС-а, захтеви о процени утицаја на животну средину за више трафостаница ЕМС-а, елаборати заштите од пожара и главни пројекти заштите од пожара и дојаве пожара за више ТС, планови превентивних мера, извођачки пројекти замене заштите у више објеката ЕМС-а (ТС Краљево 3, РП Дрмно, ТС Шабац 3, ТС Бор 2, ТС Зрењанин 2, РП Ђердап 1, ТС Панчево 2 и ТС Обреновац). Урађено је и на десетине пројеката замене прекидача у далеководним и трафо пољима свих напонских нивоа у постројењима ЕМС-а. У складу са преласком трафостаница на даљинско командовање, урађени су пројекти замене растављача 110 kV у ТС Сремска Митровица 2 и ТС Зрењанин 2. Завршена су техничка решења за нове ТС Лужни Банат и Никине воде.

Грађевински сектор

У наредном периоду, за потребе санација и реконструкција постојећих водова ДВ 110 kV са хоризонталним распоредом проводника, пројектоваће се два нова „У“ стуба, носећи и угаоно затезни, и биће примењени на ДВ Вуча – Ивањица. Урађено је и препројектовање типских стубова смањених димензија са једним врхом на два јача врха, типа „Буре“, носећи, „У330“ угаоно затезни и „У360 - К“ угаоно затезни и крајњи који се примењују у градским подручјима. У претходном периоду пројектовали смо серију цевних субова 110 kV, а у току је пројектовање цевних 220 kV стубова за потребе изградње новог ДВ 2x220kV, увођење у ТС 220/110 kV Београд 3.

Високонапонски кабли

- Пројектни биро ангажован је и у области високонапонских каблова. Ту пре свега мислим на високонапонске каблове 110 kV за напајање подручја посебне намене Београд на води (КБ 110 kV Београд 17 – Београд 45, КБ 110 kV Београд 23 – Београд 45, КБ 110 kV ТЕТО Нови Београд – Београд 45). Од наведених кабловских водова, КБ 110kV Београд 17 – Београд 23 је изведен и стављен у употребу. У току саме фазе реализације изградње овог кабла све време су учествовали стручњаци Пројектног бироа. За друга два кабловска вода 110 kV су добијене грађевинске дозволе. Такође, радови на полагању ова два кабла су у завршној фази, а све време изградње су активно укључени и наши експерти. У току је и исходовање Грађевинске дозволе за Пројекат планираног кабла 110 kV ТС Нови Сад 5 – ТС Нови Сад 7 – истиче директор Зоран Чокаш.

SEEPEX АДАПТАЦИЈА НА COVID 19 ИЗАЗОВ

"You can't do today's job with yesterday's methods and be in business tomorrow"

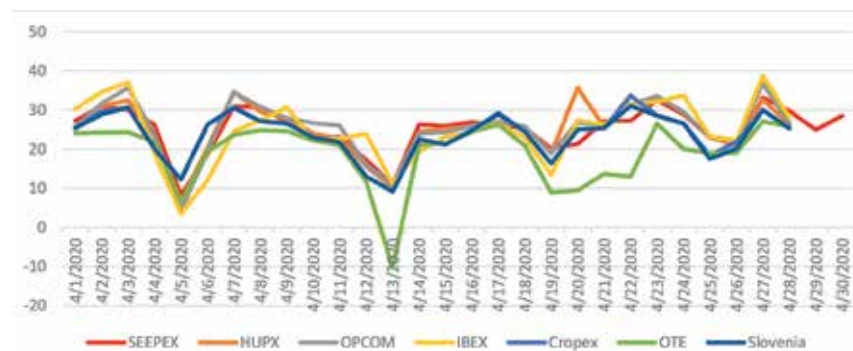
SEEPEX, као лиценцирани оператор тржишта за дан унапред трговину на организованом тржишту електричне енергије, обезбедио је од момента проглашења ванредног стања изазваног појавом COVID 19 пандемије високе стандарде у погледу трговине и клиринга и ефикасном реорганизацијом обављања свакодневних пословних процеса успео да се задржи на већ етаблираном лидерском месту у том сегменту берзанског пословања у региону. Осмишљен као компанија која се базира на предностима модерних ИТ технологија и бенефитима дигиталне трансформације, **SEEPEX је успео да у време трајања ванредног стања, не само одржи ниво трговине у оквирима планираног, већ и да квалитетном реорганизацијом и добром стратегијом, посебно Sales and Marketing сектора, у свој портфолио привуче и уврсти још једну компанију из Европске уније.** Уз мало симболике јер је реч о јубиларном 20. SEEPEX члану, потврдила се чувена изрека „You can't do today's job with yesterday's methods and be in business tomorrow“. И не само то

Динамика чланства на SEEPEX од старта пословања

- у току су и финални преговори са још једном еминентном европском трједерском компанијом која би у најскоријем периоду такође требало да потпише SEEPEX уговор и чије ће приступање повећати како обим трговине, тако и позитиван имиџ који SEEPEX већ има на пољу дан унапред трговине електричном енергијом. Од укупно 20 SEEPEX чланова, 19 је активно учествовало у трговини у претходном периоду. Компаније које тренутно имају пот-

писан уговор са SEEPEX су: EFT, INTERENERGO, JP EPS, ALPIQ, GEN-I, HEP, STATKRAFT, MVM, EMS AD, HSE, ERS, PETROL, NEAS ENERGY, DANSKE COMMODITIES, ENERGY SUPPLY, NIS a.d, FREEPOINT COMMODITIES, ENERGI DANMARK A/S, AXPO SOLUTIONS a.g, и ENERGOVIA ltd. За време трајања COVID 19 ванредног стања најбитније је било осигурати процесе, да све закључене трансакције на дневном нивоу на крају буду у потпуности испоручене и плаћене, уз перманентну зашти-

Упоредни приказ базних дневних цена на берзама Србије и осталих релевантних европских берзи ел.ен. за месец април 2020. године

ту свих запослених. У том смислу, SEEPEX је прво успоставио свакодневна дежурства, а када је ситуација са COVID 19 пандемијом ескалирала на државном нивоу (на срећу не и у SEEPEX), успостављен је тзв. „рад од куће“. Добро димензионисан и организован ИТ SEEPEX систем успешно се прилагодио новонасталој ситуацији и омогућио даљинско обављање свих неопходних бизнис процеса. **Свакодневне телеконференције, како између SEEPEX запослених, тако и са партнерима широм Европе, биле су само додатни параметар сигурности и правовремености обављања пословних активности. Транспарентан и поуздан механизам за формирање велепродајних цена на тржишту електричне енергије усклађивањем понуде и потражње по фер и транспарентним ценама у потпуности је реализован без обзира на одређене рестриктивне мере којима је SEEPEX био изложен.**

Укупна количина трговине на организованом тржишту електричне енергије у месецу априлу била је 203.885,1 MWh, уз просечну базну цену од 25,1 €/MWh, што је уједно и најнижа просечна месечна цена од оснивања SEEPEX фебруара 2016. године.

Када се говори о резултатима сумарних количина трговања и просечних цена остварених у последње две године (период јануар 2017. - април 2020. године) преглед је приказан на слици са кретањем месечних цена.

SEEPEX је и у време COVID 19 пандемије наставио активно учешће у европском пројекту TRINITY који дефинише пилот сценарије за постизање максималних бенефита од прекограничне сарадње и који ће осигурати спајање тржишта електричне енергије као важан и неопходан корак у процесу даље интеграције земаља ЈИЕ на заједничко европско тржиште. Три главна изазова биће интеграција тржишта, координација ОПСа и промоција обновљивих извора енергије (ОИЕ). Ова платформа на SEEPEX нивоу састојаће се од три одвојена модула који се заснивају на тржишној аукцијској методи тренутно актуелној на најразвијенијим

НАЗИВ	Фебруар (GWh)	Март (GWh)	Април (GWh)
SEEPEX	214,9	221,1	203,9
HUPX	2039,2	2139,1	2048,3
OPCOM	2382,3	2461,7	1936,8
IBEX	1063,0	1147,2	955,9
CROPEX	531,0	481,6	502,1

Упоредни приказ месечних количина трговине на SEEPEX и околним берзама у фебруару, марту и априлу 2020. године

тржиштима у западној и централној Европи и која ће од стране SEEPEX и EPEX SPOT бити прилагођена регионалним условима: Унутардневна (Intraday) трговина електричном енергијом, Трговина заједничком резервом регионалног капацитета и Билатерална трговина. Ове платформе се могу користити како у региону, тако и између земаља чланица ЕУ, као и ван граница ЕУ.

Интензивно се радило и на припремању услова за најављено спајање тржишта електричне енергије које би требало да доведе до повећања укупне друштвено економске добробити у Републици Србији. Учешћем у механизму спајања тржишта, у потпуности се испуњава и обавеза о учешћу у јединственом механизму трговине електричном енергијом дан унапред у Европи (Single Day Ahead Coupling), дефинисаном од стране Европске комисије кроз

CACM регулативу. Друштвено економска добробит овог пројекта обухватаће бенефит купаца, бенефит продаваца и приход од загушења. Такође, досадашња искуства из ЕУ и окружења, показују да би спајање тржишта требало да проузрокује и значајан пораст обима трговања на SEEPEX дан-унапред тржишту што је један од примарних SEEPEX циљева у 2020. години.

Финансијски SEEPEX сектор је током трајања ванредног стања користећи све предности модерног on-line пословања успешно привео крају процес екстерне ревизије у сарадњи са ревизорском кућом КПМГ. Ревизија је одрађена у законски предвиђеним роковима и у складу са Уговором о ревизији финансијских извештаја за 2019. годину.

Мр Небојша Лапчевић,
дипл.ел.инж. SEEPEX

Кретање месечних цена и количина на SEEPEX, 2016-2020

АКТИВНОСТИ СИНДИКАТА ЕМС У УСЛОВИМА ВАНРЕДНОГ СТАЊА

Збој ванредној стања на територији Републике Србије, све активности синдикалних удруженица су координиране са Централом Синдиката ЕМС која се активно укључила у рад Штаба за оперативну деловање ЕМС АД и заједно са пословодством учествовала у пружању помоћи запосленима

Особна пажња била је посвећена запосленима који су били ангажовани на радним задацима, запосленима који су због тежих болести били у самоизолацији, као и хоспитализованим запосленима и породицама преминулих радника. Одмах по доношењу Уредбе о мерама за време ванредног стања, приоритетне акције Централне Синдиката ЕМС и Ресора за стандард, превенцију радне инвалидности, спортску рекреацију и културу Синдиката ЕМС, у сарадњи са Штабом за оперативну деловање ЕМС АД, биле су ургентне набавке средстава препоручених за личну превентивну заштиту и дезинфекцију површина,

која је дистрибуирана свим деловима Друштва. Са циљем да се запосленима помогне да на што лакши начин превазиђу последице проузроковане пандемијом, на предлог Синдиката ЕМС одложен је почетак враћања позајмице до обрачуна зараде за јун месец 2020. године. Због ванредног стања, друга седница Скупштине Синдиката ЕМС одржана је електронским путем 3. априла. Усвојени су извештаји о раду Централне Синдиката ЕМС и Фонда солидарности ЕМС у 2019. години и планови Централне СЕМС за 2020. годину, као и допуњен и пречишћен текст Правилника о раду Фонда солидарности ЕМС. Због пандемије су, осим хуманитарних и превентивних,

Посебна пажња била је посвећена запосленима који су били ангажовани на радним задацима, запосленима који су због тежих болести били у самоизолацији, као и хоспитализованим запосленима и породицама преминулих радника

продужене све редовне планске активности.

Секција добровољних давалаца крви Синдиката ЕМС се укључила у акцију Завода за трансфузију крви Војводине, која је организована 18. марта, у Новом Саду и Србобрану. Као и увек, велики број запослених у ЕМС АД РЦО „Нови Сад“ одазвао се позиву и донирао крв која ће многим спасити животе. Наши запослени су још једном показали велику хуманост и емпатију, поготово у време ванредног стања, које нас је још више ујединило и оснажило.

Тим за превентивно деловање ЕМС АД је донео одлуку да се термини коришћења заједничког програма Послодавца и Синдиката којим се обезбеђује оболелом или повређеном запосленим продужена рехабилитација у случају постојања болести и повреда, накнадно договоре са корисницима и уговоре са специјалним болницама које имају пословну сарадњу са Ресором за стандард, превенцију радне инвалидности, спортску рекреацију и културу Синдиката ЕМС: Бања Ковиљача, Бања Кањижа, Врњачка Бања, Соко Бања, Нишка Бања, Пролом Бања, Луковска Бања и Чигота Златибор. Планирано је да у 2020. години лица задужена за БЗР у ЕМС АД, у сарадњи са синдикалним повереницима, на основу пријава запослених, одреде 60 оболелих или повређених радника за програм десетодневне медицинске рехабилитације стационарног типа.

На 17. редовној седници Извршног одбора Синдиката ЕПС, одржаној 22. априла, где су сви председници синдикалних организација ове синдикалне централе поднели извештаје о синдикалним активностима у време ванредног стања, одлично је оцењен извештај **Радомира Петровића**, председника Синдиката ЕМС, који је реферисао о активностима и мерама које су предузели Синдикат и Послодавац у Акционарском друштву „Електромрежа Србије“ и издвојеним привредним друштвима „Електроисток Изградња“ и „Електроисток Пројектни биро“, у циљу заштите ангажованих запослених од могуће заразе вирусом „SARS-CoV-2“, помоћи оболелим колегама и помоћи породицама преминулих колега.

Р. Е.

СТРУЧНОСТ

ОДГОВОРНОСТ

ПОУЗДАНОСТ

ЕФИКАСНОСТ

ЕТИЧНОСТ

УПРАВЉАЊЕ ПРОМЕНАМА